

**Informacja
o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego
Miasta Racibórz
za 2018 rok**

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Raciborzu
Karina Talabska**

.....
Pieczęć i podpis PPIS

Racibórz, dnia 27.03.2019 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	6
I. EPIDEMIOLOGIA	8
I.1. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi	8
I.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	10
I.2.1. Grypa i infekcje grypopodobne	10
I.2.2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe	11
I.2.3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych: ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra	13
I.2.4. Gruźlica	14
I.3. Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych	16
I.4. Nadzór sanitarny nad higieną lecznictwa w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych.	20
II. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA	24
II.1. Zadania realizowane w 2018 r.	24
II.2. Jakość zdrowotna wody do spożycia	24
II.3. Jakość zdrowotna wody ciepłej	26
II.4. Jakość zdrowotna wody do kąpieli	27
II.5. Ocena stanu sanitarnego wybranych grup obiektów	29
II.5.1. Ustępy publiczne	30
II.5.2. Baseny kąpielowe	30
II.5.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	30
II.5.4. Dworce	30
II.5.5. Tereny rekreacyjne:	31
II.5.6. Obiekty sportowe:	31
II.5.7. Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe:	31
II.5.8. Noclegownie:	32
II.5.9. Cmentarze:	32
II.6. Interwencje	32
III. HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	33
III.1. Zadania realizowane w 2017 r. i wyniki kontroli w obiektach nadzorowanych	33

III.2. Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX	34
III.3. Współpraca z innymi organami kontroli.....	35
III.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych	37
III.5. Akcje	38
III.6. Ocena sposobu żywienia	38
IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	40
IV.1. Zadania realizowane w 2018 r.	40
IV.2. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania	40
IV.3. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego.....	42
IV.4. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach.....	43
IV.5. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie	43
IV.6. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych	43
IV.7. Sposób dożywiania dzieci w szkołach.....	44
IV.8. Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych	44
IV.9. Warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do przedszkoli.....	44
IV.10. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży.....	45
V. HIGIENA PRACY.....	46
V.1. Realizacja zadań w 2018 r.....	46
V.2. Charakterystyka obszaru działania	47
V.3. Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy.....	48
V.4. Ocena narażenia zawodowego nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami.....	52
V.5. Nadzór w zakresie egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.....	53
V.6. Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.....	54

V.7. Ocena narażenia zawodowego w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest	54
V.8. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych.....	55
V.9. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi/mutagennymi w środowisku pracy	56
V.10. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy	57
V.11. Choroby zawodowe	58
VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	59
VI.1. Zadania realizowane w 2018 r.	59
VI.2. Uzgadnianie projektów planów zagospodarowania przestrzennego gmin i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	59
VI.3. Uwarunkowania środowiskowe.	60
VI.4. Uzgadnianie dokumentacji projektowej.....	61
VI.5. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych oraz kontroli zgodności budowanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach.....	61
VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	63
VII.1. Programy krajowe:	63
VII.1.1. „Trzymaj Formę!”	63
VII.1.2. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce.	63
VII.1.3. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”	65
VII.1.4. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.....	66
VII.2. Programy wojewódzkie.....	66
VII.2.1. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”	66
VII.2.2. „Podstępne WZW”	67
VII.2.3. „Znamię! Znam je?”	67
VII.2.4. „Żywienie na wagę zdrowia” – „Klub Zdrowego przedszkolaka”	68
VII.2.5. „Smak życia czyli debata o dopalaczach”	69
VII.2.6. „Bieg po zdrowie”	69

VII.3. Interwencje nieprogramowe:	70
VII.3.1. Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu (31 maj)	70
VII.3.2. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada)	70
VII.3.3. Światowy Dzień Zdrowia (7 kwietnia)	71
VII.3.4. „Bezpieczne ferie 2018”	71
VII.3.5. Akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”	72
VII.3.6. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach (18 listopada)	73
VII.3.7. Dopalacze - Wypalacze „groźne narkotyki”	74
VII.3.8. „Brązowo, ale czy zdrowo?”	74
VII.3.10. Profilaktyka zatruc grzybami	75
VII.3.11. „Badam się mam pewność”	76
WNIOSKI i PODSUMOWANIE	77
WNIOSKI	77
1. W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII	77
2. W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ	78
3. W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU.....	78
4. W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	79
5. W ZAKRESIE HIGIENY PRACY.....	79
6. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	80
7. W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA.....	80
PODSUMOWANIE	81

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując swoje zadania działa w oparciu o zapisy Ustawy z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z właściwością miejscową Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych.

Misją państwowej inspekcji sanitarnej jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Podejmowane działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego na podległym terenie poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Szczególne działania o szerokim zakresie prowadzone są w kierunku szerzenia oświaty zdrowotnej.

Niniejsze opracowanie stanowi przedstawienie wszystkich działań podjętych przez Państwową Inspekcję Sanitarną na terenie miasta Racibórz w 2018 r. na rzecz poprawy stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w mieście.

W roku 2018 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu realizowała zadania zgodnie z „Planem zasadniczych przedsięwzięć na 2018 rok”, zawierającym główne kierunki działania, zasadnicze zamierzenia oraz harmonogram nadzoru nad obiektami.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, realizując zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu uczestniczyła w działaniach systemowych mających na celu eliminację z obrotu niebezpiecznej żywności (działania w systemie RASFF), niebezpiecznych kosmetyków, przedmiotów użytku i innych wyrobów (działania w systemie RAPEX) Realizowano „Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS na 2018 rok” oraz prowadzono nadzór nad zakładami produkcji i dystrybucji suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogacanych. W 2018 r., wzmocniono nadzór nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów. Kontynuowano akcję zainicjowaną w 2016 r. w związku z wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF). W ramach tej akcji prowadzono kontrole sanitarne, podczas których weryfikowano pochodzenie m.in. mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego oraz sposób zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz kart przekazania odpadu. Jak co roku, w sezonie wiosenno-letnim, wzmocniono nadzór w obiektach zlokalizowanych w miejscach wypoczynku oraz przy trasach turystycznych oraz

w obiektach funkcjonujących w sezonie letnim (automaty do lodów, wytwornie lodów), obiektach ruchomych funkcjonujących w ramach imprez masowych, a także w obiektach oświaty.

W 2018 roku PSSE w Raciborzu prowadziła nadzór w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz systematyczne kontrole jakości wody służącej do zbiorowego zaopatrzenia ludności. Prowadzono nadzór oraz kontrole ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. w podmiotach leczniczych i w obiektach zamieszkania zbiorowego, kontrole jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli oraz nadzór nad jakością wody na pływalniach w zakresie obowiązujących regulacji. Działania te upubliczniano m.in. z wykorzystaniem Biuletynu Informacji Publicznej redagowanego systematycznie przez tut. Stację.

W 2018 r. w ramach higieny komunalnej prowadzono nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej, obiektami i urządzeniami wodociągowymi, środkami transportu publicznego, przewozem zwłok, ekshumacjami i innymi elementami higieny komunalnej.

W związku z koniecznością systematycznej analizy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych PSSE w Raciborzu kontynuowała nadzór epidemiologiczny i rejestrację zachorowań na podlegające zgłoszeniom jednostki chorobowe w powiecie raciborskim.

W 2018 roku, jak co roku, sprawowano nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Nadzorowano również spełnianie przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylania się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane.

Jak co roku prowadzono nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na działanie szkodliwych czynników w miejscach pracy. W roku 2018 zwrócono szczególną uwagę na warunki pracy pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami. W roku 2018 nadzorowano również przygotowanie pracodawców do przestrzegania przepisów BHP podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, kontrolowano produkcję, stosowanie i wprowadzanie do obrotu substancji i mieszanin chemicznych.

Prowadzono nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych, wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży oraz w wyższych uczelniach, a także skontrolowano zorganizowane na terenie powiatu turnusy wypoczynku.

Utrzymywano działania poświęcone profilaktyce antynikotynowej i realizacji obowiązków wynikających z Ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz realizowano programy edukacyjne i kampanie społeczne w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób.

Prowadzono także nadzór zapobiegawczy nad nowopowstającymi obiektami na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych docelowo nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

I. EPIDEMIOLOGIA

I.1. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi

Najważniejszym z nadzorowanych elementów bezpieczeństwa zdrowotnego w działaniu przeciwepidemicznym jest nadzór epidemiologiczny w zakresie chorób zakaźnych.

W roku 2018 sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych przedstawiała się w następujący sposób:

ANALIZA PORÓWNAWCZA ZACHOROWAŃ w latach 2017/2018 niektórych chorób zakaźnych na terenie powiatu raciborskiego

Nie odnotowano zachorowań na:	Jednostka chorobowa	Zapadalność na 100 000		Wzrost lub spadek zapadalności w stosunku do 2017r. w %	
		Liczba ludności			
		55 404	55 189		
		2017	2018		
Dur brzuszny, Dur rzekomy, Błonicę, Botulizm, Czerwonkę, Ostre porażenie wiotkie u dzieci do -14 lat,	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	28,8	18,11	- 37,11	
	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem	61,4	30,80	- 49,83	
	Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	37,9	45,29	+ 19,5	
	Płonica	110,1	48,92	- 55,56	
	Ospa wietrzna	494,5	217,43	- 56,03	
	Różyczka	3,6	0	-	
	WZW B	ostre	-	-	-
		przewlekłe	3,6	19,93	+ 453,61
	WZW C (ostre i przewlekłe)	10,8	21,74	+ 101,29	
	Świnka	3,6	0	-	
	Zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej (ogółem)	296,0	462,04	+ 56,09	
	Borelioza	57,7	96,03	+ 66,42	
	Giardioza (Lamblioza)	21,6	3,62	- 83,24	
	Grypa – Powiat ogółem wg MZ-55	14 365,2	22240,3	+ 54,81	
Gruźlica	12,6	18,11	+ 43,73		
Krztusiec	3,6	3,62	+0,5		

1. Od wielu lat nie odnotowano zachorowań na:

- dur brzuszny i dur rzekomy,
- błonicę,
- botulizm,
- czerwonkę.

2. Wzrost zapadalności w odniesieniu do 2017 roku zaobserwowano w przypadku następujących chorób:

- grypy,
- biegunek i zapalenia żołądkowo-jelitowego bno o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu,
- zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej,
- wirusowego zapalenia wątroby typu c,
- wirusowego zapalenia wątroby typu b,
- gruźlicy,
- boreliozy,
- krztuśca.

3. Spadek zapadalności w odniesieniu do roku 2017 wystąpił w następujących przypadkach:

- ospy wietrznej,
- zatruc pokarmowych pałeczką salmonella,
- innych bakteryjnych zatruc pokarmowych o nieokreślonej etiologii,
- giardozy (lambliozy),
- płonicy (szkarlatyny).

Najczęściej występującymi chorobami zakaźnymi pod względem liczbowym w powiecie raciborskim w roku 2018 były: grypa i infekcje grypopodobne, ospa wietrzna (mimo znacznego spadku o 56,03%), wirusowe zakażenia jelitowe, biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, WZW B, C przewlekłe (znacznym wzrostem zapadalności), gruźlica oraz borelioza.

Wzrost zachorowań na poszczególne choroby zakaźne można wiązać z działaniami podejmowanymi na rzecz poprawy zgłaszalności przez laboratoria i placówki lecznicze, poprawą świadomości pacjentów, którzy często wykonują badania laboratoryjne na własny koszt.

W roku 2018 odnotowano dalszy spadek zapadalności zatruc pokarmowych pałeczką Salmonella oraz innych bakteryjnych zatruc pokarmowych o nieokreślonej etiologii, co miało bezpośredni związek z brakiem występowania ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych na terenie miasta.

Nadal ważnym problemem pozostają pokąsania przez nieznaną (wałęsającą się bez opieki) zwierzęta, po których konieczne jest podejmowanie szczepień przeciw wścieklicznie. W roku 2018 – 2 osoby pokąsane poddano szczepieniom przeciw wścieklicznie z powodu braku możliwości poddania zwierzęcia obserwacji weterynaryjnej. Ogółem podjęto 43 interwencje związane ze zgłoszeniem pokąsań osób

przez różne zwierzęta. W roku 2018 na terenie miasta Raciborza nie zgłaszano zachorowań na różyczkę i świnkę.

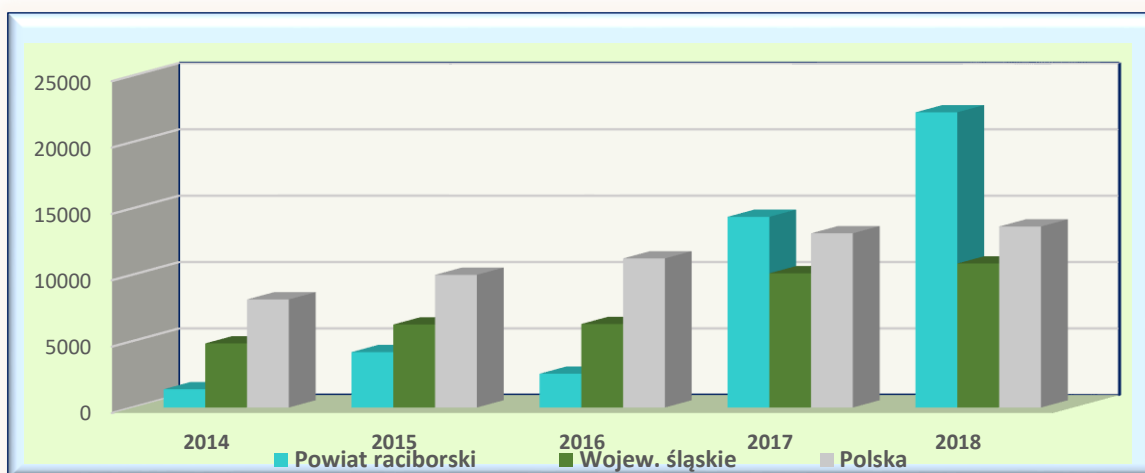
I.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

I.2.1. Grypa i infekcje grypopodobne

Jak co roku - grypa i infekcje grypopodobne zawsze były największym problemem epidemiologicznym w I oraz IV kwartale roku i najczęściej zgłaszanymi chorobami zakaźnymi na terenie powiatu raciborskiego oraz miasta Racibórz. Najwięcej zachorowań odnotowano w grupach wiekowych 0-4 lat oraz 15-64 r.ż.

Od roku 2017 odnotowano wysoką zapadalność przekraczającą wskaźnik nie tylko w województwie, lecz także w Polsce. Sytuacja ta związana była zarówno ze wzrostem zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne w roku 2018, jak również wyegzekwowaniem zmiany podejścia lekarzy do właściwego definiowania przypadków zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru nad chorobami zakaźnymi w krajach Unii Europejskiej.

Grypa i schorzenia grypopodobne wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności w latach 2014 – 2018

Grypa i schorzenia grypopodobne wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności w latach 2014 – 2018

	Powiat raciborski	Województwo śląskie	Polska
2014	1371,8	4829,3	8140,8
2015	4173,3	6250,5	9994,7
2016	2541,3	6290,2	11229,7
2017	14365,2	10110,5	13125,0
2018	22240,3	10489,94	13 637,1

Od roku 2010 stan zaszczepienia mieszkańców powiatu raciborskiego przedstawiał się następująco:

Lata	Odsetek zaszczepienia populacji w %
2010	3,1
2011	2,8
2012	2,5
2013	2,6
2014	2,4
2015	1,9
2016	2,0
2017	2,4
2018	2,5

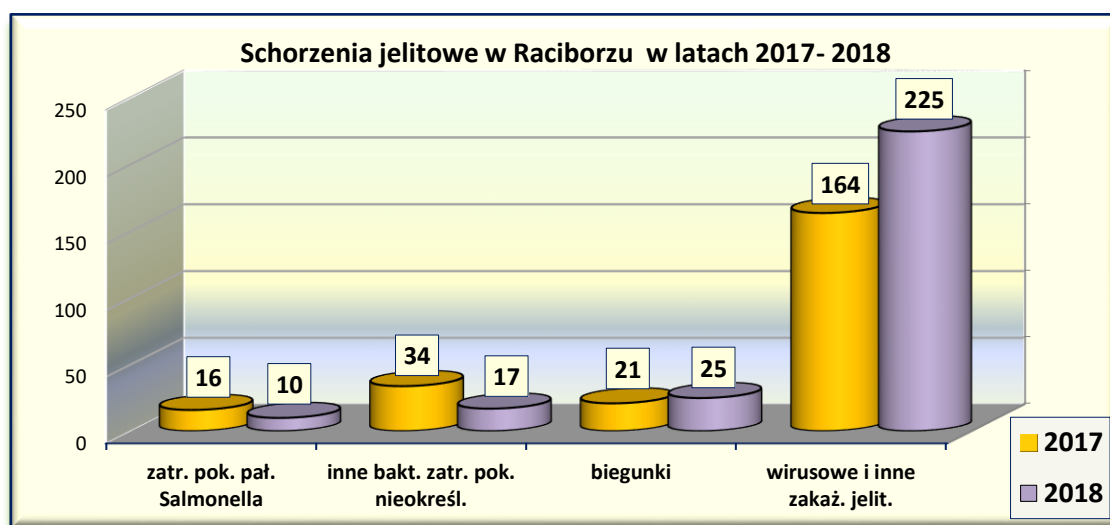
Pomimo nieznacznej poprawy stanu zaszczepienia mieszkańców powiatu raciborskiego w porównaniu do roku 2017, w dalszym ciągu można mówić o braku zainteresowania szczepieniami przeciwko grypie.

I.2.2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W porównaniu do roku 2017 – liczba zachorowań z uwzględnieniem czynnika etiologicznego przedstawiała się następująco:

Nazwa choroby	Miasto Racibórz - liczba zachorowań	
	2017	2018
Zatrucie pokarmowe pałeczką Salmonella	16	10
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nieokreślone	34	17
Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	21	25
Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem	164	225

Sytuacja epidemiologiczna zatruc/zakażeń przewodu pokarmowego pod względem liczby zachorowań na terenie miasta Raciborza w latach 2017-2018

Jak wynika z powyższego zestawienia – w roku 2018 można było zaobserwować dalszy spadek zachorowań na bakteryjne infekcje przewodu pokarmowego za wyjątkiem wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost 31%). Zdecydowaną większość przypadków infekcji wirusowych stanowiły zachorowania (114 przypadki) zgłoszone na podstawie objawów klinicznych, które z powodu braku diagnostyki laboratoryjnej i zakwalifikowano, jako zakażenia wirusowe jelit o określonej etiologii. Pozostałe zgłoszone infekcje wirusowe potwierdzone laboratoryjnie to: rotawirusy – 63 przypadki, norowirusy – 6 przypadków, oraz adenowirusy – 42 przypadków. Większość zachorowań dotyczyło dzieci hospitalizowanych w oddziale pediatrycznym. Znacznie zwiększyła się ilość diagnozowanych rotawirusów i adenowirusów.

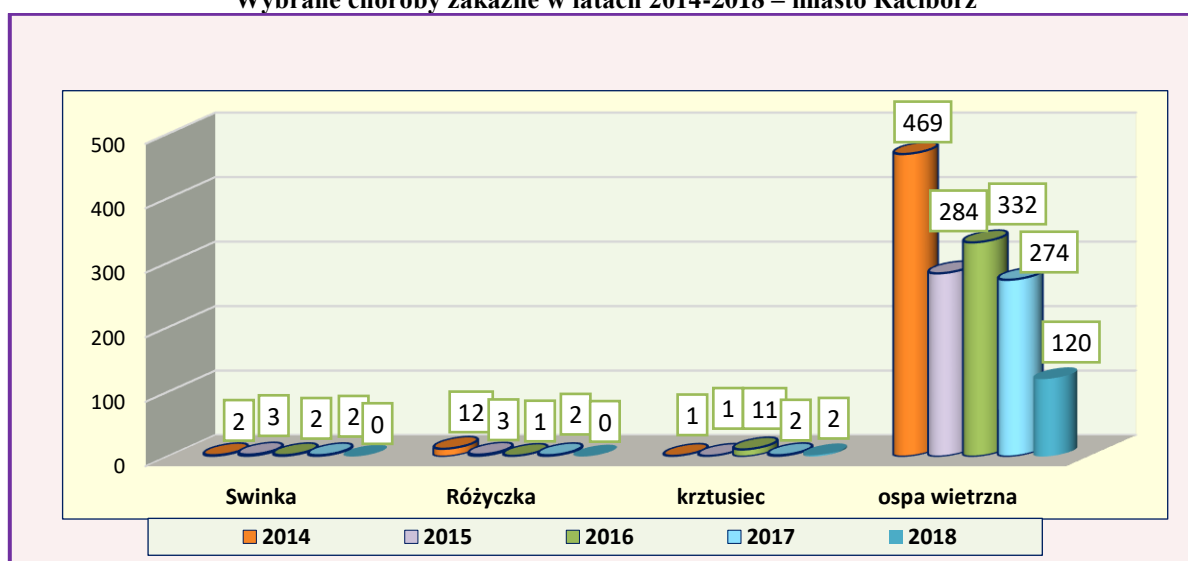
Należy jednak podkreślić, że od wielu lat w Raciborzu nie obserwuje się dużych ognisk zatruc pokarmowych, które w przeszłości występowały w wyniku organizowania przyjęć w domach lub obiektach nieprzystosowanych lub niebędących pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Związane jest to z prowadzoną od wielu lat akcją informacyjną skierowaną do społeczeństwa o zagrożeniach związanych ze spożywaniem produktów sporządzonych na bazie surowych jaj. Znacznie rzadziej organizowane są przyjęcia okolicznościowe w domach lub obiektach nieobjętych nadzorem sanitarnym. Jeżeli jednak przyjęcia organizowane są w tych miejscach, organizatorzy przeważnie korzystają z usług cateringu, które już znajdują się pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej.

I.2.3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych: ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra

Liczba zachorowań wśród mieszkańców miasta Raciborza w latach 2015 – 2018

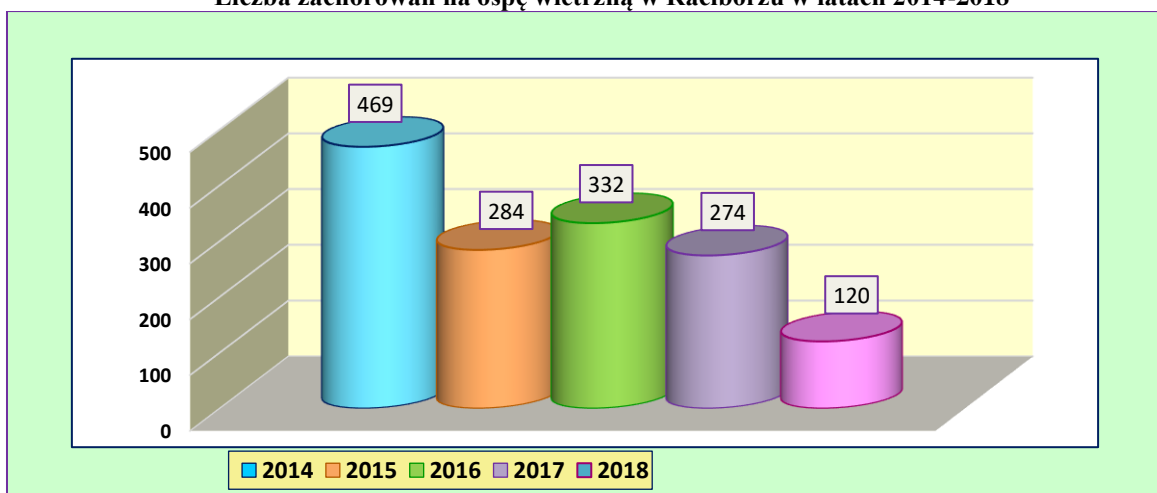
Jednostka chorobowa	2015	2016	2017	2018
Ospa wietrzna	284	332	274	120
Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)	3	2	2	0
Różyczka	3	1	2	0
Krztusiec	1	11	2	3
Odra	-	-	-	-

Wybrane choroby zakaźne w latach 2014-2018 – miasto Racibórz

Po 4-letnim okresie „międzyepidemicznym”, (co jest zjawiskiem naturalnym dla ospy wietrznej), w roku 2014 nastąpił spodziewany wzrost zachorowań, który w roku 2018 w znacznym stopniu zaczyna spadać.

Liczba zachorowań na ospę wietrzną w Raciborzu w latach 2014-2018

W powiecie raciborskim od 12 lat, tj. od roku 2006, kiedy to odnotowano 1 przypadek zachorowania na odrę - nie zarejestrowano nowych zachorowań.

Zwiększone występowanie zachorowań na odrę stwierdzono w państwach sąsiadujących z Polską, (najwięcej na Ukrainie zarejestrowanych 35000 tys. przypadków), przez co ilość przywleczonych zachorowań w Polsce stale wzrasta w porównaniu z rokiem 2017 (63 przypadki) w roku 2018 wzrosła do 339 zachorowań. Taka niekorzystna sytuacja epidemiologiczna może stanowić szczególne zagrożenie dla dzieci niezaszczepionych, ludzi starszych i osób z obniżoną odpornością.

Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, szczepieniami obowiązkowymi przeciwko odrze, śwince i różyczce objęte są dzieci i młodzież od 13 miesiąca do ukończenia 19 roku życia.

Do szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce stosuje się szczepionki skojarzone, co oznacza, że jedna szczepionka chroni przed wszystkim trzema chorobami. Wszystkie szczepionki zawierają żywe wirusy, ale tak osłabione i zmodyfikowane, że nie wywołują u zdrowych dzieci choroby, lecz silnie stymulują odporność.

Mimo, że wszystkie w/w choroby wykazują się stosunkowo łagodnym przebiegiem, mogą być przyczyną licznych i ciężkich powikłań, tym bardziej, że odra, różyczka i świnka umożliwiają wystąpienie wtórnych zakażeń bakteryjnych oraz wirusowych.

Przed wprowadzeniem szczepionki MMR do Programu Szczepień Ochronnych epidemie odry, świnki i różyczki były dość częste, także na terenie powiatu raciborskiego.

Pod koniec 2003 roku wprowadzono obowiązkowe powszechne szczepienie u dzieci w 13-15 miesiącu życia szczepionką trójwalentną (MMR) - przeciw odrze, śwince i różyczce, a od roku 2007 wprowadzono do Programu Szczepień Ochronnych szczepienia przypominające dla wszystkich dzieci (chłopców i dziewczynek), szczepionką skojarzoną przeciwko odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia. W związku z tym, w chwili obecnej, (jak obrazuje powyższy wykres) - przypadki zachorowań na świnkę i różyczkę należą do rzadkości, a na terenie Raciborza w roku 2018 nie odnotowano zachorowań. Zmniejszyła się również ilość zachorowań na ospę wietrzną.

I.2.4. Gruźlica

Rejestrację przypadków prowadzono w oparciu o zgłoszenia podejrzeń, oraz kliniczne i laboratoryjne potwierdzenia przez specjalistyczne placówki służby zdrowia tj. szpitale i poradnie chorób płuc i gruźlicy.

W roku 2018 – stwierdzono 9 przypadków gruźlicy układu oddechowego oraz 1 zachorowanie na gruźlicę poza płucną. W jednym przypadku zachorowanie na gruźlicę było przyczyną zgonu pacjenta. Średnia wieku chorych z potwierdzoną gruźlicą układu oddechowego wynosiła 48 lat (dla porównania w roku 2017 średnia wieku wynosiła 50 lat). Zachorowały osoby dorosłe: najstarsza osoba miała 71 lat, najmłodsza 25 lat. Nie stwierdzono zachorowań wśród dzieci i młodzieży do lat 19. W Raciborzu w 100 % zachorowania wystąpiły wśród mężczyzn.

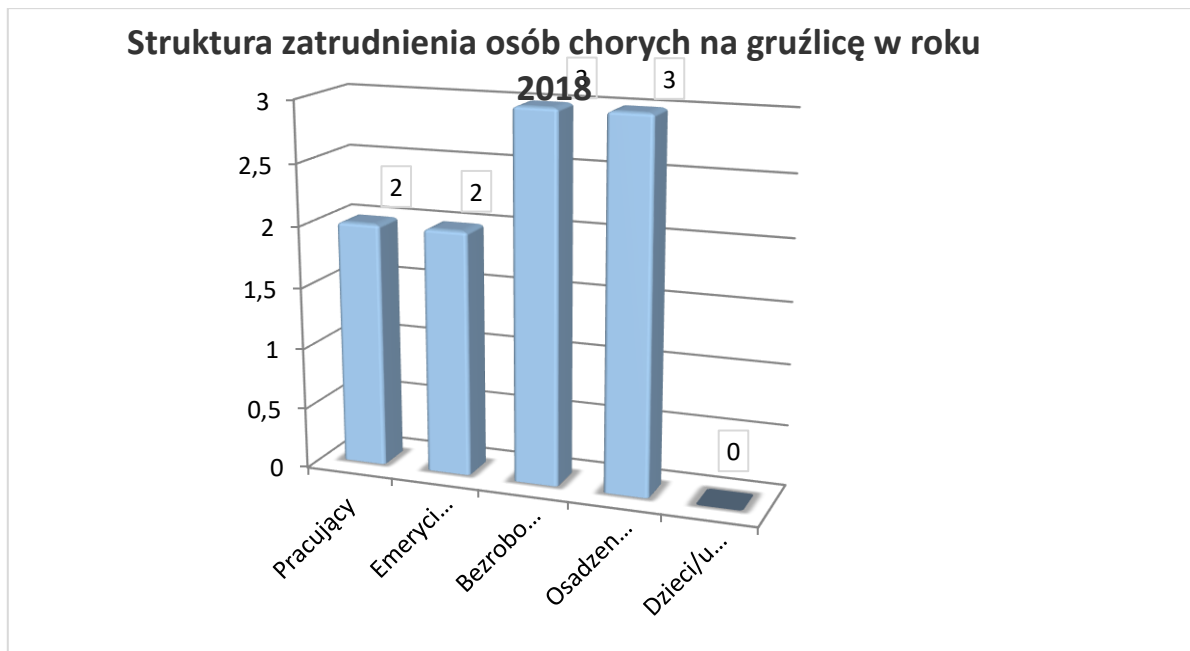
W oparciu o przeprowadzone wywiady epidemiologiczne przeprowadzono analizę czynników sprzyjających zachorowaniom na gruźlicę i ustalono, co następuje:

- dobre warunki materialno - bytowe posiadało 7 osób, złe - 3 osoby,
- 2 osoby źle oceniały swój sposób odżywiania się, zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym,
- 6 osób w wywiadzie podawało palenie tytoniu i sporadyczne picie alkoholu, natomiast 3 osoby przyznały się do nadużywania alkoholu przed zachorowaniem.

Pod względem zatrudnienia sytuacja przedstawiała się następująco:

- emeryci/renciści – 2 zachorowania,
- bezrobotni – 3 zachorowania,
- pracujący – 2 zachorowania,
- osadzeni ZK – 3 zachorowania.

Struktura zatrudnienia osób chorych na gruźlicę w roku 2018

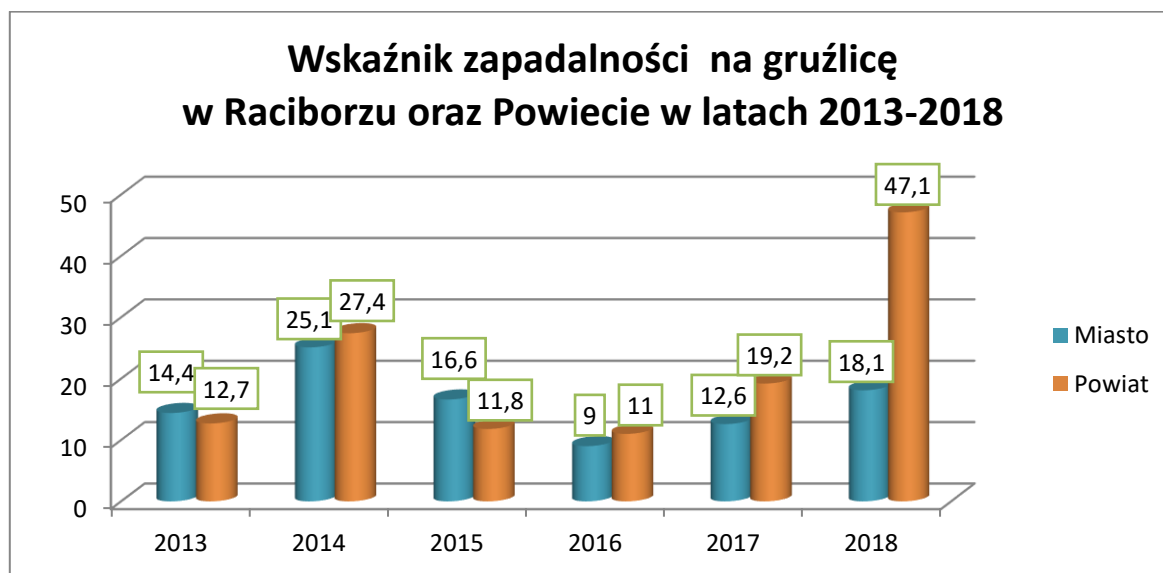
Osoby ze styczności objęte były nadzorem przez Poradnię Chorób Płuc i Gruźlicy przy Szpitalu Rejonowym w Raciborzu.

Analizę porównawczą, zarówno pod względem liczby zachorowań jak również wskaźnika zapadalności w latach: 2013 – 2018 przedstawiono w tabeli nr 3 i wykresie nr zamieszczonym poniżej.

Liczba zachorowań na gruźlicę wśród mieszkańców miasta Raciborza oraz powiatu raciborskiego (ogółem) w latach 2013 – 2018

Lata	Liczba zachorowań i zapadalność na 100 tys. mieszkańców			
	Miasto Racibórz		Powiat (ogółem)	
	Liczba zachorowań	Zapadalność	Liczba zachorowań	Zapadalność
2013	8	14,4	14	12,7
2014	14	25,1	30	27,4
2015	9	16,2	13	11,8
2016	5	9,0	12	11,0
2017	7	12,6	21	19,2
2018	10	18,1	26	47,1

Wskaźnik zapadalności na gruźlicę w Raciborzu oraz Powiecie w latach 2013-2018

Sytuację pozostałych chorób zakaźnych można uznać za stabilną, ponieważ występowały w pojedynczych przypadkach lub stwierdzono niewielki wzrost, co nie wpłynęło znacząco na sytuację epidemiologiczną na nadzorowanym terenie.

I.3. Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych

W roku 2018 nadzorem objęto 37 punktów szczepień, w tym:

- 6 zlokalizowanych w poradniach dla dzieci,
- 12 zlokalizowanych w poradniach dla osób dorosłych,
- 19 placówek prowadzących szczepienia u dzieci i dorosłych.

Podczas kontroli punktów szczepień nie stwierdzono większych zaniedbań w zakresie:

- wyposażenia punktów szczepień w zakresie stworzenia warunków zapewniających bezpieczeństwo podczas wykonywania szczepień,

- racjonalnej gospodarki preparatami szczepionkowymi ze szczególnym uwzględnieniem szczepionek w opakowaniach wielodawkowych,
- obiegu dokumentacji w zakresie szczepień ochronnych z uwzględnieniem miejsca przechowywania, sposobu prowadzenia oraz archiwizacji kart uodpornienia,
- terminowości przeprowadzania szczepień obowiązkowych wykonywanych w oparciu o aktualny Program Szczepień Ochronnych z uwzględnieniem przeciwwskazań,
- fachowości i przygotowania personelu wykonującego szczepienia w zakresie znajomości zagadnień związanych ze szczepieniami, oraz posiadania kursu kwalifikacyjnego w zakresie szczepień ochronnych,
- prawidłowego sposobu prowadzenia dokumentacji oraz sprawozdawczości.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania łańcucha chłodniczego. Punkty szczepień wyposażone są w lodówkę służącą do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem służącym do pomiaru temperatury w urządzeniu chłodniczym.

Punkty szczepień prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych, bądź wypisanych z punktu szczepień, na podstawie, których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

Ponadto placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie ze stanu uodpornienia dzieci i młodzieży przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym oraz wykonanych szczepień ochronnych na druku MZ-54.

Na podstawie zbiorczego sprawozdania MZ-54 wykonanego ze sprawozdań jednostkowych przez Powiatową Stację Sanitarно-Epidemiologiczną przeprowadzono również analizę procentową uwzględniającą stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach. W powiecie raciborskim od wielu lat utrzymuje się wysoki odsetek stanu uodpornienia dzieci i młodzieży objętych szczepieniem obowiązkowym w ramach Programu Szczepień Ochronnych.

Dla zapewnienia realizacji szczepień zgodnie z programem szczepień ochronnych konieczne jest współdziałanie lekarzy pierwszego kontaktu, lekarzy pediatrów, pracowników służby sanitarno-epidemiologicznej i rodziców szczepionych dzieci, zwłaszcza przy nasilającym się medialnie zjawisku ruchów „antyszczepionkowych”. Na terenie powiatu raciborskiego można stwierdzić, że problem rodziców uchylających się od zaszczepienia swoich dzieci nie stanowi jeszcze większego zagrożenia. Na dzień 31.12.2018 r. w rejestr „niezaszczepionych” wpisano 116 dzieci, których rodzice nie wyrazili zgody na szczepienie, co w porównaniu do roku 2017 (stan na 31.12 zarejestrowanych - 92 dzieci) daje 24 dzieci niezaszczepionych w 2018r. z powodu uchylania się od szczepień i potwierdza dalsze tendencje wzrostowe w tym zakresie. W roku 2018 zaobserwowano przypadki świadomej odmowy wykonania szczepień u dzieci już na oddziale noworodkowym.

W roku 2018 PPIS w Raciborzu przesłał do rodziców dzieci uchylających się od szczepień 10 przypomnień zawierających informację o obowiązku wykonania szczepień ochronnych.

Do chwili obecnej żadna z gmin powiatu raciborskiego nie zdecydowała się na sfinansowanie swoim dzieciom szczepionek zalecanych w ramach Programu Szczepień Ochronnych.

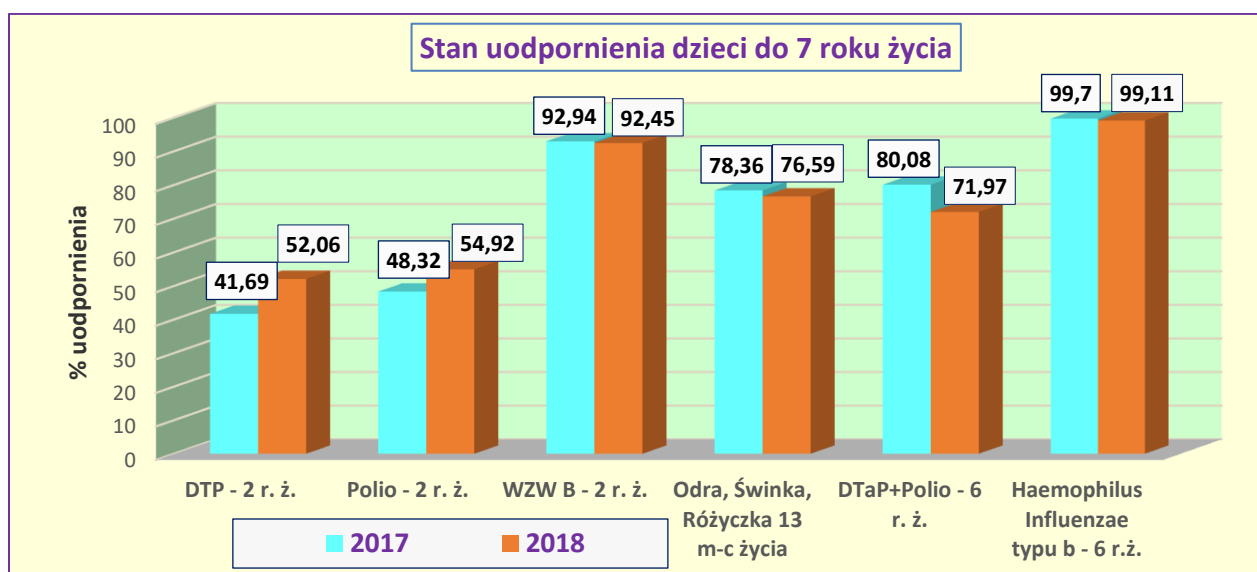
W ramach możliwości finansowych Państwa (ze względu na zagrożenie epidemiczne ze strony niektórych chorób zakaźnych), wybrane szczepienia zalecane przesuwane są do szczepień obowiązkowych. W roku 2007 wprowadzono szczepienia wszystkich dzieci do 2 roku życia, przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b. Bakterie tego rodzaju mogą wywoływać wiele chorób, wśród których największe znaczenie mają choroby inwazyjne, w tym: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, posocznice, zapalenie nagłośni i ciężkie postaci zapalenia płuc. W roku 2017 wprowadzono do Programu Szczepień ochronnych szczepienia wszystkich dzieci do lat 2 przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus Pneumoniae*, odpowiedzialnym za ciężkie postaci zapalenia płuc, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, uogólnione zakażenia krwi- posocznice.

Stan uodpornienia na dzień 31.12.2018r. przeciwko inwazyjnym zakażeniom w grupach wiekowych utrzymuje się na wysokim poziomie – *Haemophilus Influenzae* u dzieci w 6 roku życia wynosił - 99,19%, *Streptococcus Pneumoniae* u dzieci w 2 roku życia wynosił – 97,0%.

Stan uodpornienia dzieci do 7 roku życia w latach 2017-2018 - tabela procentowa

Lata	DTP - 2 r. ż.	Polio - 2 r. ż.	WZW B - 2 r. ż.	Odra, Świnka, Różyczka 13 m-c życia	DTaP+Polio - 6 r. ż.	Haemophilus Influenzae typu b - 6r.ż.
2017	41,93	48,32	92,94	78,36	80,08	99,7
2018	52,06	54,92	92,45	76,59	71,97	99,19

Stan uodpornienia dzieci do 7 roku życia w latach 2017-2018 – wykres procentowy

Stan uodpornienia dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych od wielu lat utrzymuje się na wysokim i porównywalnym poziomie. Szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13

miesiącu życia uległo niewielkiemu spadkowi o 1,77% w stosunku do roku poprzedzającego, co najczęściej posiada związek z czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi do szczepień, terminem ukończenia wymaganego wieku i zostaje zazwyczaj wyrównane w najbliższym czasie.

W większości przypadków, wahania wykonawstwa szczepień u dzieci w każdym roczniku nie są spowodowane nieprawidłowościami w realizacji Programu Szczepień Ochronnych, ale koniecznością zaszczepienia dzieci w chwili ukończenia przez dziecko wieku przewidzianego dla danego rodzaju szczepienia.

W roku 2018 nieznacznie zmniejszyła się ilość zaszczepionych dzieci dawką przypominającą przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i polio u dzieci w 6 roku życia.

W roku 2017 w Polsce zrealizowano postulowane od wielu lat wnioski o uwzględnienie w programie szczepień ochronnych bezpłatnych szczepień wszystkich dzieci przeciwko pneumokokowym zapaleniom płuc. Ten czynnik etiologiczny jest udowodnioną przyczyną znacznego odsetka zachorowań na zapalenie płuc wśród niemowląt i dzieci młodszych, a dostępność nieodpłatnych szczepień pozwala na istotne ograniczenie ich występowania.

W roku 2018 po otrzymaniu przez dzieci rozpoczynające szczepienie wszystkich czterech dawek szczepionki możemy stwierdzić, że 97,0% dzieci otrzymało pełne szczepienie p/pneumokokom i jest to bardzo wysoki procent wyszczepionych.

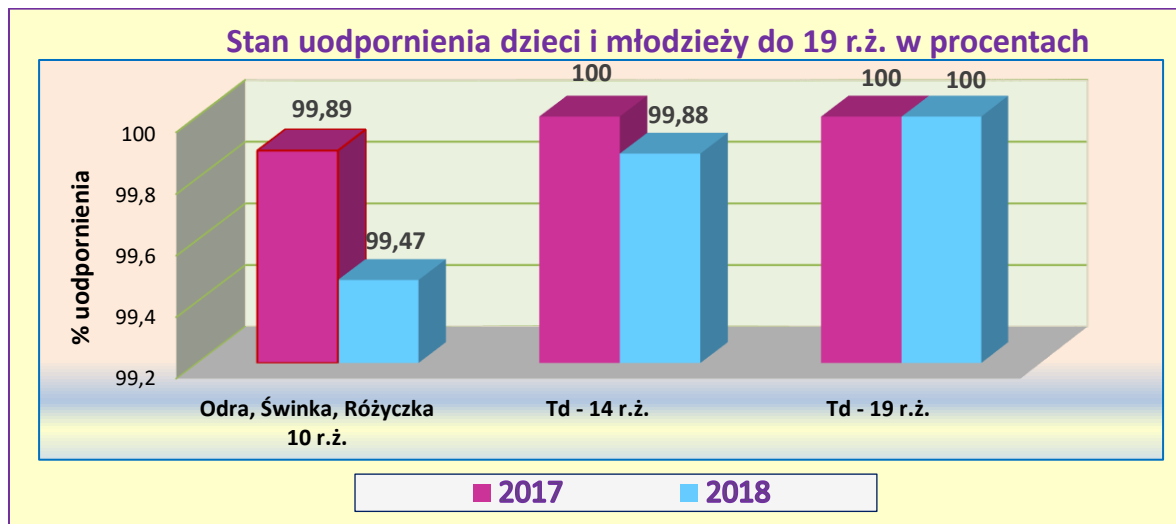
Stan uodpornienia dzieci p/pneumokokom w 2017/2018

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży do 19 r.ż. - tabela procentowa

Lata	Odra, Świnka, Różyczka - 10 r.ż.	Td - 14 r.ż.	Td - 19 r.ż.
2017	99,89	100	100
2018	99,47	99,88	100

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży do 19 r.ż. - wykres procentowy

Powyższy wykres sporządzony na podstawie analizy procentowej stanu uodpornienia przeciwko odrze, śwince i różyczce, oraz błonicy i tężcowi u dzieci i młodzieży w latach 2017 – 2018 świadczy o prawidłowej realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie powiatu raciborskiego.

I.4. Nadzór sanitarny nad higieną lecznictwa w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych.

Kontrole przeprowadzane przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie epidemiologii, w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych, obejmują zagadnienia dotyczące:

- stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń,
- funkcjonalności obiektów i stanu ich dostosowania do wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r.,
- bieżącego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń,
- kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 roku,
- dezynfekcji,
- sterylizacji,

- działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych oraz ich współpracy z PIS.

Analiza stanu sanitarno – higienicznego podmiotów leczniczych w mieście Raciborzu według danych na dzień 31 grudnia 2018r. opracowana została na podstawie dokumentacji w zakresie nadzoru nad tymi podmiotami zgodnie z podziałem na:

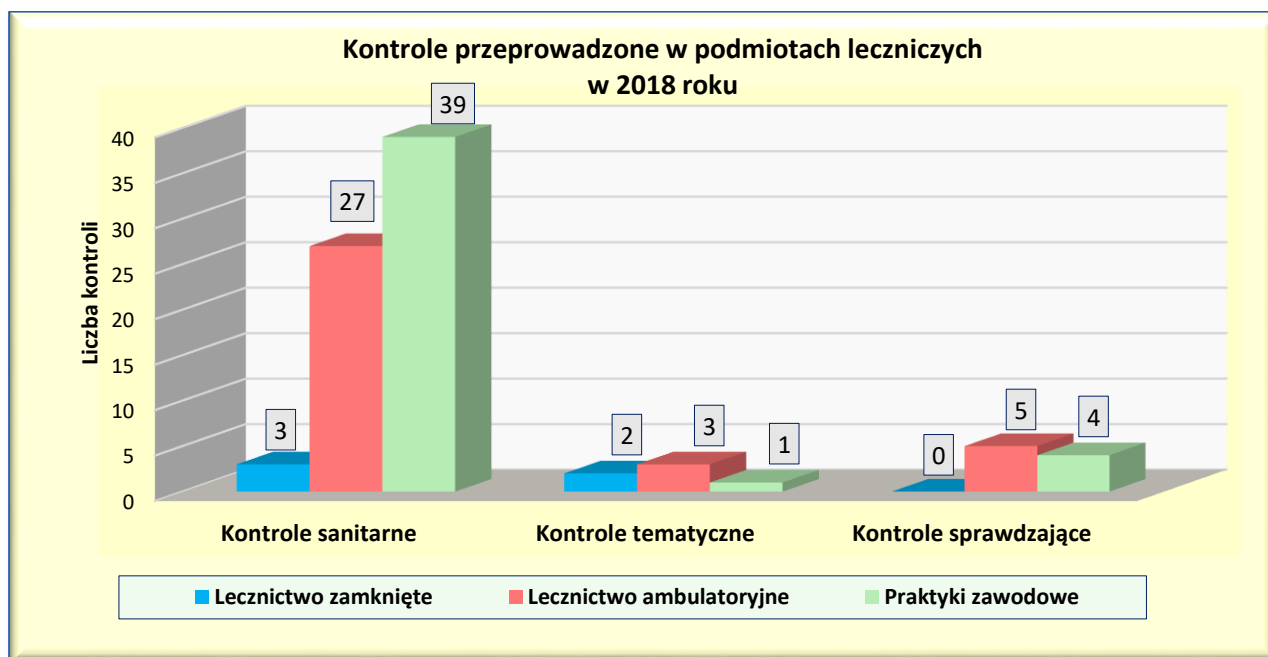
- lecznictwo zamknięte,
- lecznictwo ambulatoryjne,
- praktyki zawodowe.

Zestawienie kontroli przeprowadzonych w obiektach podmiotów leczniczych w roku 2018

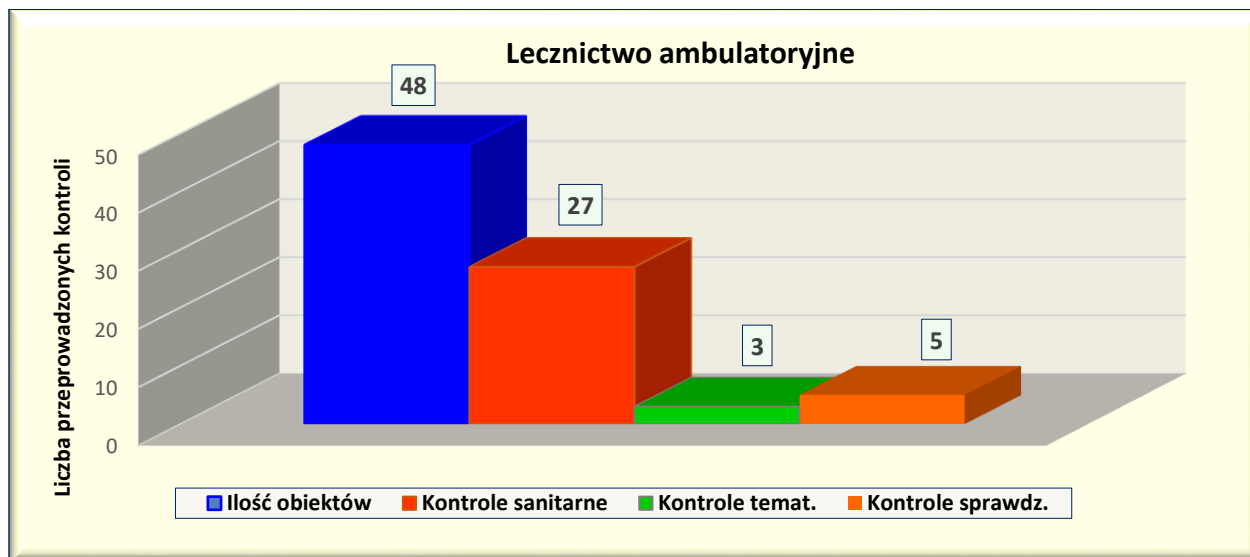
RODZAJ PODMIOTU LECZNICZEGO	ILOŚĆ OBIEKTÓW	KONTROLE SANITARNE	KONTROLE TEMATYCZNE	KONTROLE SPRAWDZAJĄCE
Lecznictwo zamknięte	1	2	2*	0
Lecznictwo ambulatoryjne	48	27	3	5
Praktyki zawodowe	123	37	0	2

*dot. 2 kontroli tematycznej w ognisku zakażenia w Szpitalu Rejonowym w Raciborzu (obiekt niebędący pod nadzorem PPIS w Raciborzu).

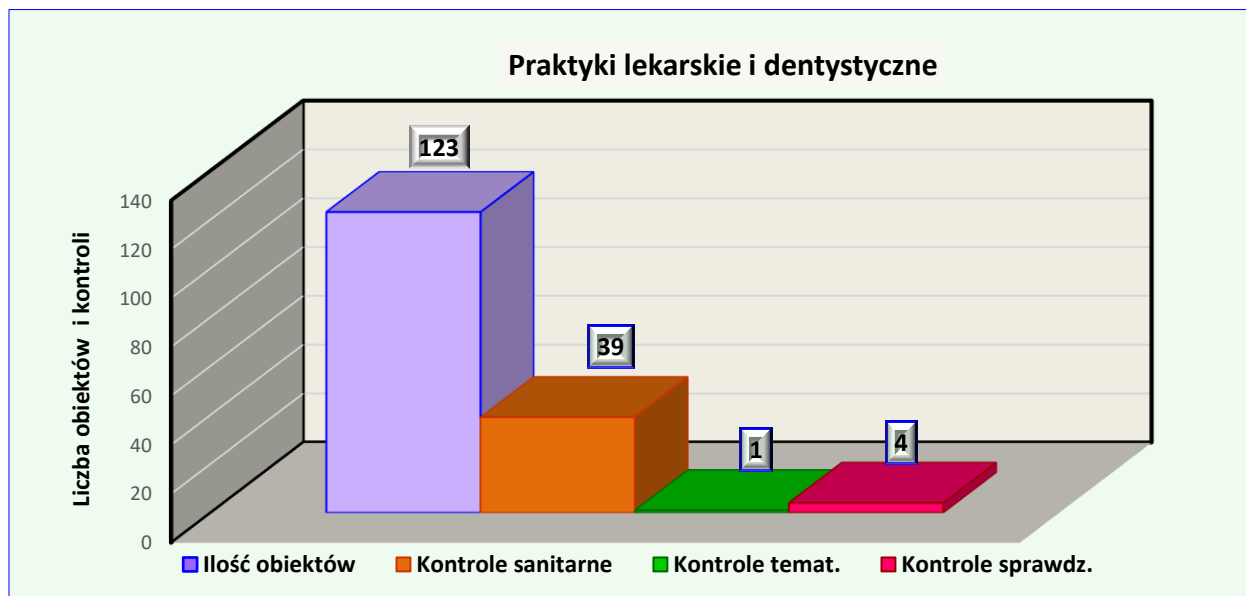
Kontrole przeprowadzone w podmiotach leczniczych w 2018r.

Kontrole przeprowadzone w lecznictwie ambulatoryjnym w 2018r.

Kontrole przeprowadzone w praktykach lekarskich i dentystycznych w 2018r.

Wyniki kontroli

Zapewnienie bieżącej czystości i higieny w podmiotach leczniczych, uwzględniając ich specyfikę, rozkład pomieszczeń, rodzaj i czas wykonywanych zabiegów, organizowane jest w oparciu o firmy zewnętrzne (outsourcing), pracowników, firmy zewnętrzne i pracowników (tzw. system mieszany).

Podczas kontroli podmiotów leczniczych stwierdzono właściwy dobór preparatów dezynfekcyjnych i antyseptycznych, znajomość procedur dotyczących przygotowania roztworów roboczych, właściwy sposób przeprowadzania dezynfekcji sprzętu, narzędzi i powierzchni oraz rąk i skóry, właściwy sposób przechowywania i użytkowania preparatów zgodnie z zaleceniami producenta, właściwy czas ich stosowania zgodne z terminami przydatności preparatów, używanie odpowiedniej odzieży ochronnej przez pracowników.

Podczas kontroli zwracano uwagę na: procedury związane z przygotowaniem narzędzi i materiałów do sterylizacji, postępowanie z materiałami i narzędziami po sterylizacji, procedury związane z transportem Komitety i Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych powołane przez kierowników szpitali na podstawie art. 14.1 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi realizują swoje zadania zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala.

W roku 2018 wystąpiły 2 ogniska epidemiczne w Szpitalu Rejonowym w Raciborzu, w którym łącznie stwierdzono 8 osób zakażonych - *Clostridium Difficile* (Gram dodatnich beztlenowych przetrwalnikujących laseczek) w oddziale Neurologii oraz w Oddziale Wewnętrznym II.

Przeprowadzone kontrole wykazały: W oddziale neurologii prawidłowe postępowanie w ognisku zakażenia szpitalnego, natomiast w Oddziale Wewnętrznym II - wydano doraźne zalecenia wzmożenia nadzoru nad personelem w ognisku, uzupełnienie braku sprzętu przeznaczonego wyłącznie dla pacjenta. Dzięki sprawnym działaniom szpitalnego zespołu ds. kontroli zakażeń oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu nie doszło do rozprzestrzeniania się patogenu alarmowych zarówno w oddziale, jak też na terenie pozostałych oddziałów.

W oddziałach wzmożono reżim sanitarny, zastosowano izolację i kohortację pacjentów oraz wdrożono postępowanie zgodnie z obowiązującymi procedurami. Wzmożono również nadzór nad przestrzeganiem procedur medycznych (mycia i dezynfekcji rąk, sprzątnia, dezynfekcji powierzchni, sprzętu i aparatury medycznej), stosowaniem środków ochrony indywidualnej oraz postępowania z bielizną szpitalną i odpadami. Zwiększono ilość personelu pielęgniarskiego i lekarskiego oraz wstrzymano przyjęcia i odwiedziny w oddziałach. Codziennie monitorowano sytuację epidemiologiczną w ognisku.

II. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

II.1. Zadania realizowane w 2018 r.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska realizując swoje główne statutowe obowiązki określone w Ustawie o Inspekcji Sanitarnej kontynuowała nadzór nad utrzymaniem należytego stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, dróg, ulic, środków transportu osobowego itp. a także czuwała nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody do spożycia i wody w miejscach do kąpieli. Wypełniając obowiązki przeprowadzano systematyczne kontrole mające na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów określających wymagania sanitarne i higieniczne w wymienionych wyżej obszarach.

Ponadto Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska realizowała obowiązki wynikające z innych aktów prawnych, to jest spoza obszaru Ustawy o Inspekcji Sanitarnej:

- z zakresu Ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych sprawowała nadzór nad właściwym pod względem sanitarnym i higienicznym przebiegiem ekshumacji i transportem zwłok,
- z zakresu Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych - nadzór nad odpowiednim pod względem sanitarnym zabezpieczeniem imprez,
- z zakresu ustawy o odpadach - nadzór nad właściwym postępowaniem z odpadami medycznymi w obiektach służby zdrowia,
- z zakresu Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach opiniowała projekty uchwał regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- z zakresu Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków opiniowała stosowane w realizowanych inwestycjach materiały i wyroby do kontaktu z wodą.

II.2. Jakość zdrowotna wody do spożycia

Obowiązki inspekcji sanitarnej podczas sprawowania nadzoru nad jakością wody do spożycia w roku 2018 określone zostały szczegółowo w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W ramach nadzoru nad jakością wody prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwy państwowy powiatowy inspektor sanitarny:

- weryfikuje wywiązywanie się przedsiębiorstw wodociągowych z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz terminowego przekazywania sprawozdań z badań jakości wody;
- analizuje przekazane przez przedsiębiorstwa wodociągowe sprawozdania z badań jakości wody przeprowadzone zgodnie z ustalonym na dany rok harmonogramem w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych;
- gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia dane uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody, zwane dalej „danymi monitoringowymi”;

- przekazuje dane monitoringowe do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego;
- informuje właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o jakości wody na nadzorowanym obszarze.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej:

- pobierają próbki wody do badań jakości wody,
- wykonują badania jakości wody zgodnie z ustalonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej planem działania na dany rok;
- wykonują badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii Legionella sp., w szczególności w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne,
- wykonują kontrolne badania jakości wody po zakończeniu działań naprawczych, wykonanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe, mające na celu sprawdzenie, czy woda spełnia wymagania,
- uzgadniają przedkładane przez przedsiębiorstwa wodociągowe harmonogramy pobierania próbek wody do badań jakości wody oraz zakres badań wykonywanych przez te podmioty w danym roku.

Wyniki nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu, nad jakością wody do spożycia w powiecie z podziałem na poszczególne gminy przedstawiały się następująco.

Miasto Racibórz

Producentem wody dla mieszkańców na terenie miasta jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu przy ul. 1-go Maja 8. Inni producenci wody to: Zakład Przemysłu Cukierniczego Mieszko S.A., 47-400 Racibórz, ul. Starowiejska 175, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Bieruń, Zakład nr II w Raciborzu ul. Głębzycka 38, Browar Zamkowy, 47-400 Racibórz ul. Zamkowa 4, Zakład Karny, 47-400 Racibórz, ul. Eichendorffa 14.

Jakość wody wodociągowej w Raciborzu oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie. Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody (w liczbie 34) oraz badania własne (15). Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu w roku 2018 zrealizował zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100%. Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 również w 100%. Dodatkowe badania zostały przeprowadzone w związku z interwencją. Interwencja dotyczyła, jakości wody w obszarze oddziaływania Miejskiej Oczyszczalni Ścieków, która uległa awarii w kwietniu 2018. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kontrolne badania jakości wody w tym obszarze lecz nieprawidłowości nie stwierdzono.

Reasumując, we wszystkich 49 analizowanych przypadkach, na podstawie §21 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu stwierdził przydatność wody do spożycia. Orzeczenia o przydatności wody do spożycia przekazywane były każdorazowo do Urzędu Miasta w Raciborzu oraz do zakładu wodociągów.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia w Raciborzu zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Miasta oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Racibórz w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Racibórz”.

Wodociąg raciborski jest wodociągiem obszarowo największym w powiecie. Zaopatruje oprócz miasta Raciborza również wsie w gminie Kornowac oraz Lubomia. Woda ujmowana jest dobrej jakości. Poddawana jest procesom uzdatniania polegającym jedynie na redukcji związków żelaza i manganu i nie jest poddawana procesom dezynfekcji. Dlatego w sposób szczególny należy chronić źródła wody wmieście a także w sposób szczególny dbać o czystość produkcji i rozprowadzania wody. Ponadto wobec braku dezynfekcji wody w Raciborzu jej jakość powinna być w sposób szczególny monitorowana, nie wyłączając dni wolnych od pracy. PSSE w Raciborzu wyraża nadzieję, że Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., który obecnie w swoich strukturach posiada laboratorium uprawnione do kontroli jakości mikrobiologicznej wody dostosuje się do tych zaleceń. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu po raz kolejny przypomina o potrzebie ustanowienia stref ochrony pośredniej dla ujęć wodociągowych, z których korzysta miasto. Zdaniem PSSE w Raciborzu potrzebę ustanowienia takiej strefy posiada zdecydowanie ujęcie w Raciborzu przy ul. Bogumińskiej, które jest nadal eksploatowane i posiada dobre zasoby wodne.

II.3. Jakość zdrowotna wody ciepłej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonywał badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii Legionella sp., w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (§ 20.3.5. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).

W obszarze miasta przedsiębiorstwa podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne to: Szpital Rejonowy w Raciborzu przy ul. Gamowskiej oraz Raciborskie Centrum Medyczne również przy ul. Gamowskiej 3a. Na podstawie wyników prowadzonego nadzoru nad jakością wody ciepłej w tych obiektach, w roku 2018 nie wystąpiło ryzyko zdrowotne związane z użytkowaniem wody ciepłej.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym przeprowadzanie ewentualnych badań wody pod kątem występowania bakterii Legionella sp. w budynkach użyteczności publicznej oraz zamieszkania leży po stronie zarządzających, ponieważ zgodnie z prawem budowlanym do zarządzających obiektem należy

dbałość o bezpieczne i higieniczne jego utrzymanie. Jak dotychczas laboratoria związane z PSSE w Raciborzu nie przeprowadziły takiego badania na zlecenie zarządzającego budynkiem, co może wynikać z braku wiedzy na ten temat.

II.4. Jakość zdrowotna wody do kąpeli

Nadzór nad jakością wody na pływalni opiera się na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Zarządzający obiektami mają obowiązek przeprowadzania regularnych badań wody. Badania te przeprowadzane są zgodnie z harmonogramem, który zatwierdzony jest wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Badania zlecane są do akredytowanych laboratoriów zewnętrznych. Ponadto zarządzający pływalnią posiada obowiązek systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń oraz rejestrowania wyników pomiaru jakości wody na pływalni w zakresie następujących parametrów: pH wody, potencjał redox, stężenie chloru wolnego, temperatura wody, oraz nie rzadziej niż raz na dobę w zakresie parametru chloru związanego. Zarządzający obiektem posiada obowiązek dokonywania oceny spełnienia wymagań jakości wody na pływalni oraz informowania o spełnianiu przez wodę na pływalni wymagań określonych w rozporządzeniu (lub aktualnych przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów wynikających z oceny) w komunikacie umieszczanym na tablicy ogłoszeń i na stronie internetowej obiektu. Zarządzający pływalnią posiada również obowiązek przekazywania wyników badań w terminie do 3 dni roboczych właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych w przypadku, gdy wynik badania odbiega od normy. Kontrola urzędowa Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu przeprowadzana jest raz w roku.

W Raciborzu są cztery obiekty - pływalnie. Jeden czynny jest jedynie w okresie letnim, 3 to baseny całoroczne.

Baseny całoroczne:

Park wodny w Raciborzu przy ul. Zamkowej: zarządzany jest przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Raciborzu, posiada 3 niecki basenowe, (w tym dwie wytwarzające aerozol wodno-powietrzny) oraz 3 wanny z hydromasażem.

Kryta Pływalnia w Raciborzu przy ul. Śląskiej: należy do Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu, posiada 2 niecki basenowe: dużą oraz małą.

Kryta Pływalnia w Raciborzu przy ul. Słowackiego: należy do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, posiada jedną nieckę basenową.

Basen sezonowy to:

Basen miejski w Raciborzu przy ul. Markowickiej zarządzany przez OSiR w Raciborzu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu, na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

pływalniach dokonuje zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalni. W roku 2018 zostały wydane 4 takie oceny (dla każdego z obiektów). Podstawą oceny zgodnie z rozporządzeniem jest: analiza parametrów jakości wody na pływalni ocenionych na podstawie bieżącej obserwacji prowadzonej przez zarządzającego pływalnią, wyników badań wody na pływalni wykonanych przez zarządzającego pływalnią; zakresu i częstotliwości wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią oraz zastosowanych metodyk referencyjnych analiz, wyników badań wody na pływalni wykonywanych przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego przed wydaniem oceny.

Wydane w roku 2018 oceny Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego o jakości wody dla poszczególnych obiektów zostały przesłane zarządzającym pływalniami celem upublicznienia w komunikatach dostępnych bezpośrednio w obiekcie oraz na stronach internetowych.

W roku 2018 ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 348 próbek wody z wszystkich pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 218 próbek wody (przynajmniej jedno oznaczenie odbiegające od normy). Wykazywane nieprawidłowości w nieckach basenowych lub w wodzie wprowadzanej do niecki to: nieprawidłowa wartość potencjału redox, chlor związany, chlor wolny, ogólna liczba mikroorganizmów, *Pseudomonas aeruginosa*, pH, chloroform. W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości zarządzający pływalniami mają obowiązek informowania PSSE o nieprawidłowościach i podejmowanych działaniach naprawczych w celu ich usunięcia w terminie trzech dni roboczych.

Decyzje wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu w roku 2018 wraz z ich zakresami:

Nazwa pływalni	Znak decyzji, data	Zakres decyzji
Pływalnia ZSOMS w Raciborzu ul. Śląska 3	ONS/HK.4563.2.63.1.2018 z dnia 20.02.2018 r.	Doprowadzić jakość wody ciepłej w instalacji krytej pływalni w Raciborzu przy ul. Śląskiej do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015r, poz. 2016) w terminie do dnia 31.03.2018-decyzja wykonana.
	ONS/HK.4563.2.63.4.2018 z dnia 08.06.2018 r.	Doprowadzić jakość wody ciepłej w natryskach krytej pływalni w Raciborzu przy ul. Śląskiej do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015r, poz. 2016) w terminie do dnia 30.06.2018, decyzja wykonana.

Park wodny H2Ostróg w Raciborzu ul. Zamkowa 4	ONS/HK.4563.2.61.2.2018 z dnia 11.06.2018 r.	Wyłączyć prysznice (perlatory) w obszarze użytkowania, dla którego prysznice w szatni męskiej i damskiej są punktem reprezentatywnym, przystąpić do działań interwencyjnych włącznie z czyszczeniem i dezynfekcją w terminie natychmiastowym, decyzja wykonana.
	ONS/HK.4563.2.61.2.2018 z dnia 21.06.2018 r.	Doprowadzić jakość wody ciepłej w natryskach krytej pływalni H2Ostróg w Raciborzu przy ul. Zamkowej do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015r, poz. 2016) w terminie do dnia 15.07.2018, decyzja wykonana.
	ONS/HK.4563.2.61.7.2018 z dnia 14.12.2018 r.	Wyłączyć z użytkowania natryski w szatni damskiej i męskiej oraz urządzenia i instalacje ciepłej wody użytkowej w Krytej Pływalni H2Ostróg w Raciborzu do czasu przeprowadzenia skutecznych działań interwencyjnych, włącznie z czyszczeniem i dezynfekcją, potwierdzonych stosownymi wynikami badań. Przedstawić wyniki badań potwierdzających prawidłową jakość ciepłej wody w instalacjach ciepłej wody użytkowej przeprowadzonych po 1 tygodniu od zabiegów czyszczenia i dezynfekcji, a następnie, co 3 miesiące, decyzja wykonana.

II.5. Ocena stanu sanitarnego wybranych grup obiektów

Regularnym kontrolom poddawane są takie obiekty jak: ustępy publiczne, baseny kąpielowe, miejsca zwyczajowo wykorzystywane do kąpieli, domy pomocy społecznej i inne placówki o podobnym charakterze, noclegownie dla bezdomnych, hotele i inne obiekty świadczące usługi noclegowe, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu, miejsca obsługi podróżnych takie jak dworzec, stacje i przystanki kolejowe, przystanki PKS, parkingi, miejsca odpoczynku i rekreacji to jest parki, zieleńce, place zabaw dla dzieci, ogólnodostępne piaskownice dla dzieci, ośrodki wypoczynkowe, cmentarze, domy przedpogrzebowe, targowiska, wysypiska, obiekty sportowe (hale, stadiony, boiska, lodowisko), obiekty kulturalno-widowiskowe (domy kultury, kino), zakład poprawczy, zakład karny, obiekty turystyczne, stacje paliw i inne w tym obiekty służby zdrowia. Kontrole przeprowadzane są w celu oceny stanu sanitarnego obiektów oraz sprawdzenia zgodności z obowiązującymi przepisami. W przypadku znaczących zaniedbań natury sanitarno-technicznej i niezgodności ze stanem prawnym wydawane są decyzje nakazujące ich usunięcie, inne, drobniejsze uchybienia, usuwane są w trybie wykonywania tak zwanych zaleceń doraźnych, bez konieczności wdrażania postępowania administracyjnego.

II.5.1. Ustępy publiczne

Toalety w centrum Raciborza (Plac Długosza, Plac Dominikański,) oddane są w ręce dzierżawcom, którzy zajmują się bieżącą obsługą obiektów, natomiast nie są zainteresowani podniesieniem standardów. Toalety nie są przystosowane na potrzeby osób niepełnosprawnych i generalnie wymagają gruntownej przebudowy. Zaletą tych toalet jest fakt, że posiadają one stałą obsługę, a więc wyposażone są w środki higieny i na bieżąco sprzątane w odróżnieniu od toalet przy marketach, czy toalet w parku Roth oraz w parku Zamkowym, które sprzątane są okresowo.

II.5.2. Baseny kąpielowe

Baseny kąpielowe należą do tej grupy obiektów, w których zdaniem PSSE zachowanie reżimu sanitarnego jest wyjątkowo ważną rzeczą. Eksploatacja pływalni jest kosztowna i trudna. Brak utrzymania czystości i porządku w tego typu obiektach może mieć jednak zgubne konsekwencje w postaci szerzenia się zachorowań. Bardzo ważne jest zaplecze higieniczne pływalni, a jego organizacja powinna ułatwiać przeprowadzanie zabiegów higienicznych przed wejściem na halę basenową z dezynfekcją stóp włącznie. W ocenie PSSE zarządzający obiektami nadal poświęcają temu problemowi zbyt mało uwagi. W wyniku kontroli basenów całorocznych stwierdzono uchybienie w jednym przypadku. Uchybienie dotyczyło niewłaściwego utrzymania brodzików do obmywania stóp na pływalni H2Ostróg w Raciborzu. Drobne nieprawidłowości stwierdzono także w utrzymaniu basenu odkrytego w Raciborzu przy ul. Markowickiej. Dotyczyły one punktu pierwszej pomocy oraz również brodzików do obmywania stóp.

II.5.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu

Liczba obiektów w tej grupie pozostaje w ostatnich latach na prawie niezmiennym poziomie. Pomieszczenia i urządzenia w większości obiektów oceniane są na poziomie dobrym, poziom higieny świadczonych usług w dużej mierze zależy od świadomości i kompetencji osoby prowadzącej działalność. Wyraźnie widoczny jest brak jednolitych standardów wykształcenia zawodowego w tej grupie (usługi kosmetyczne z pogranicza medycyny estetycznej, odnowa biologiczna z pogranicza rehabilitacji leczniczej). W roku 2018 nieprawidłowości w świadczeniu usług podczas kontroli stwierdzono w przypadku tylko 3 zakładów w Raciborzu, w przypadku dwóch zakładów nałożono mandaty karne

II.5.4. Dworce

Stan utrzymania dworca PKP w Raciborzu nadal ewidentnie psuje wizerunek miasta. Obiekt oczekuje na gruntowną modernizację. W roku 2018 w wyniku kontroli nie prowadzono żadnego postępowania.

II.5.5. Tereny rekreacyjne:

W ewidencji obiektów zaliczanych do rekreacyjnych figurują parki, zieleńce, place zabaw z piaskownicami. Ewidencja prowadzona jest w sposób sztuczny tj. obiekty zostały pogrupowane wg właściciela np. piaskownice Miasta Racibórz, piaskownice Spółdzielni Mieszkaniowej itp. Na podstawie 12 z 27 skontrolowanych w roku 2018 obiektów lub grup obiektów stwierdzono, że utrzymywane są one w sposób wystarczający, na bieżąco dokonywane są też naprawy istniejącego wyposażenia. Jedynie podczas kontroli parków i zieleńców z piaskownicami należących do miasta stwierdzono nieprawidłowości w utrzymaniu 5 takich miejsc wśród 11 skontrolowanych. Stwierdzono np., że piasek w piaskownicy zanieczyszczony był odchodami zwierzęcymi, ławki zanieczyszczone odchodami ptasimi, zaniedbana była zieleń w pobliżu miejsc zabaw dla dzieci, zniszczone deski piaskownicy, drobne szkło na ścieżkach itp., Wydano zalecenia doraźne, nieprawidłowości zostały niezwłocznie usunięte.

Podczas kontroli kolejny raz przypominano zarządzającym, że piasek w piaskownicach na placach zabaw wg przesłanych wcześniej wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego w tym zakresie, powinien być wymieniany dwukrotnie w sezonie oraz w przypadku zanieczyszczenia. Żaden z zarządzających nie dostosowuje się jednak do przekazanych wytycznych. W roku 2018 GIS po raz kolejny zwrócił uwagę na fontanny montowane na placach miejskich. Woda w tych miejscach nie nadaje się do kąpieli i rekreacji, jeśli fontanna nie była do tego celu zaprojektowana.

II.5.6. Obiekty sportowe:

W grupie tej znajdują się różne obiekty: hale sportowe, stadiony, ośrodki sportowe, lodowisko i boiska. Znacząca liczba obiektów tej grupy w Raciborzu należy do miasta, podmiotem zarządzającym jest często Ośrodek Sportu i Rekreacji w Raciborzu oraz kluby sportowe. Gruntownym remontom poddana została płyta stadionu OSiR w Raciborzu, doinwestowania wymagają pozostałe obiekty zaplecza i sanitariaty. W dalszym ciągu pozostają niewykonane, wydane w latach ubiegłych decyzje Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu dotyczące poprawy stanu sanitarnego stadionu w Raciborzu przy ul. Srebrnej oraz stadionu w Raciborzu przy ul. Urbana, chociaż standard obiektów zastał znacznie podwyższony po remoncie szatni z prysznicami i WC. Od lat gruntownym remontom nie były poddawane pomieszczenia MKZ UNIA Racibórz przy ul. Staszica. Dodatkowo podczas ostatnich kontroli niezachowany bieżący stan utrzymania czystości pomieszczeń skutkował koniecznością wdrożenia postępowania mandatowego.

II.5.7. Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe:

Obiekty utrzymane prawidłowo. W kinie „Bałtyk”, w wyniku decyzji PPIS w Raciborzu zostały odnowione ściany oraz wyremontowane fotele w sali kinowej. Konieczne byłoby również uporządkowanie terenu wokół kina. Wyjście po seansie prowadzi przez teren technicznie zaniedbany, nieuporządkowany, z widokiem na zaniedbany śmietnik okolicznych budynków.

II.5.8. Noclegownie:

Noclegownia dla bezdomnych prowadzona od lat bez zastrzeżeń przez Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka, „TECZA” została zamknięta z powodu zmiany przepisów prawnych określających wymagania dla tego typu placówek. Problem bezdomności wymaga rozwiązania.

II.5.9. Cmentarze:

Stan utrzymania cmentarzy z reguły jest prawidłowy. Problem stanowi cmentarz przy ul. Kozielskiej. Cmentarz jest zaniedbany, parafia nie dba o utrzymanie zieleni, ogrodzenie jest zniszczone, niejednokrotnie problemem jest nawet usunięcie nagromadzonych śmieci.

Cmentarz od lat jest zamknięty i nie są dokonywane na nim pochówki.

II.6. Interwencje

Liczba rozpatrywanych interwencji pozostaje w ostatnich latach na stałym, niewielkim poziomie. Największa ich liczba dotyczy skarg osadzonych w Zakładzie Karnym w Raciborzu. Pozostałe dotyczyły np. niewłaściwie wykonywanych usług protetycznych, źle zlokalizowanego lub źle utrzymanego śmietnika, zaniedbanej nieruchomości, niewłaściwie zorganizowanego placu zabaw itp. Niektóre interwencje np. interwencje dotyczące niewłaściwie utrzymanej nieruchomości lub źle utrzymanego lokalu przez sąsiada pozostają poza zakresem możliwości podjęcia działań przez PPIS w ramach przysługujących mu kompetencji i uprawnień.

III. HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

III.1. Zadania realizowane w 2017 r. i wyniki kontroli w obiektach nadzorowanych

Do zakresu działań Sekcji Higieny Żywności należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W roku 2018 pod nadzorem PSSE w mieście Racibórz znajdowało się 530 obiektów, spośród których skontrolowano 437. Przeprowadzono w nich 653 kontroli. Ponadto w ramach kontroli granicznej przeprowadzono 1 kontrolę dot. przywożonej partii towaru.

W ramach sprawowanego nadzoru wydano 38 decyzji administracyjnych celem poprawy stanu sanitarno-higienicznego, w tym 1 decyzję unieruchomienia/przerwania działalności całego zakładu oraz 2 decyzje zakazu wprowadzania produktu do obrotu. Wobec podmiotów nierealizujących obowiązków wynikających z nałożonych decyzji wszczynano postępowanie egzekucyjne. Wydano 1 tytuł wykonawczy oraz 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 200 zł. Winnych wykroczeń stwierdzanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych ukarano 93 mandatami.

W związku z napływającymi wnioskami stron, w oparciu o przeprowadzone kontrole sanitarne, wydano łącznie 100 decyzji administracyjnych zatwierdzających zakłady (w tym 10 decyzji warunkowych). Ponadto dokonano wpisu 8 obiektów do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS, w stosunku do których nie jest wymagane zatwierdzenie, zgodnie z ustawą z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należało:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu;
- niewłaściwy stan pomieszczeń zakładu, w tym ścian i sufitów, podłóg, powierzchni mających kontakt z żywnością oraz stolarki drzwiowej;
- krzyżowanie się dróg czystych z brudnymi (m.in. brak właściwie wydzielonego stanowiska mycia i dezynfekcji jaj);
- przeprowadzanie czynności brudnych związanych z obróbką wstępną w pomieszczeniach kuchennych (czystych);
- brak skutecznej dezynfekcji naczyń stołowych;

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

- brak ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk oraz przy zlewozmywakach do mycia sprzętu podręcznego i pomocniczego;
- brak właściwej higieny pracowników, w tym brak środków do mycia i higienicznego suszenia rąk;
- nieprzestrzeganie noszenia odzieży ochronnej przez personel;
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionych pracowników;
- nieprawidłowo przeprowadzana dezynfekcja jaj;
- brak właściwej dezynfekcji sprzętu i wyposażenia;
- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego na etapie magazynowania i transportu surowców, półproduktów i produktów gotowych;
- brak zabezpieczenia przed zanieczyszczeniami żywności przetrzymywanej w otwartych opakowaniach;
- wykorzystywanie do produkcji i wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości bądź z oznakami zepsucia;
- brak lub wymagająca poprawy informacja dla konsumenta dot. środków spożywczych wprowadzonych do obrotu bez opakowań w zakresie substancji alergennych i powodujących alergie;
- brak opracowanej dokumentacji HACCP;
- brak zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP oraz GHP, w tym zapisów potwierdzających monitorowanie punktów krytycznych i kontrolnych;
- prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą;
- niewłaściwe postępowanie z odpadami pokonsumpcyjnymi oraz poprodukcyjnymi pochodzenia zwierzęcego.

III.2. Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX

Powiatowa Stacja uczestniczy stale w działaniach w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX, stale doskonaliąc biegłość w tym zakresie w ramach prowadzonych szkoleń.

PSSE w Raciborzu w roku 2018 sprawdziła łącznie obecność 13 niebezpiecznych produktów (środków spożywczych, przedmiotów użytku) objętych powiadomieniami. Nie stwierdzono wprowadzania do obrotu wycofywanych artykułów spożywczych. Ponadto otrzymano 1 zgłoszenie w ramach systemu RAPEX dotyczące kosmetyków - produktów nadzorowanych przez Sekcję Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku. Nie stwierdzono w obrocie produktu.

Ponadto w związku z otrzymaniem wyników badań kwestionowano 3 produkty spożywcze, które zgłoszono do systemu RASFF.

III.3. Współpraca z innymi organami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W ramach porozumienia ramowego z dnia 07.01.2008 r. zawartego pomiędzy Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach i Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii w Katowicach o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej w 2018r. prowadzona była wzajemna korespondencja przeznaczona do wykorzystania służbowego. W 2018 r. przeprowadzono 1 kontrolę wspólnie z przedstawicielem Powiatowego Inspektoratu Weterynarii. Ponadto zaktualizowano dane o wspólnie nadzorowanych obiektach zgodnie z zapisami porozumienia oraz poczyniono uzgodnienia dot. sprawozdawczości z realizacji porozumienia PIS i PIW, wspólnych kontroli akcyjnych i interwencyjnych oraz gospodarowania odpadami pochodzenia zwierzęcego w obiektach żywnościowo-żywnościowych, zakładach produkcji lub obrotu żywnością wytwarzających produkty uboczne będące paszami lub składnikami mieszczanek paszowych (protokół z dnia 18.05.2018r.).

W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu oraz Powiatowy Lekarz Weterynarii w Raciborzu podpisali Porozumienie ramowe z dnia 15 listopada 2018r. zawarte pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Raciborzu i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Raciborzu o współdziałaniu i współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej.

Przekazano również do rozpatrzenia zgodnie z właściwością rzeczową 3 interwencje (1 dotycząca niewłaściwej jakości konserwy-szynki drobiowej, 1 dotycząca niewłaściwej jakości kiełbasy hermetycznie zapakowanej, 1 dot. jaj z wyczuwalnym posmakiem perfum). Poinformowano również właściwego miejscowo PLW o nieprawidłowościach stwierdzonych w trakcie kontroli w sklepie firmowym wprowadzającym do obrotu mięso i wędliny o nieprawidłowościach związanych z gospodarowaniem materiałem kat.3 (w trakcie kontroli stwierdzono brak jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej właściwe postępowanie z odpadami, w tym brak dokumentu potwierdzającego przekazanie materiału kat. 3 do utylizacji).

Ponadto w związku z kwestionowaniem 6 prób środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego (5 prób polędwiczek z kureczaka w marynacie, 1 próba jaj) przekazano informacje do terenowo właściwych lekarzy weterynarii, celem podjęcia działań.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

W ramach porozumienia z dnia 05 listopada 2008r o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim kontynuowano współpracę między inspekcjami. Przekazano informację o zamiarze przeprowadzenia kontroli w obiektach będących pod nadzorem PF, w tym o planowanym poborze prób. W 2018r. przeprowadzono 14 kontroli w obiektach będących pod nadzorem IF, w tym 11 kontroli sanitarnych z wykorzystaniem arkuszem oceny zakładu. W wyniku kontroli nie nałożono mandatów, jak i nie wydano decyzji administracyjnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W powyższych obiektach

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

pobrano 11 próbek środków spożywczych, w tym suplementów diety i dietetycznych środków specjalnego przeznaczenia medycznego. Prób nie zdyskwalifikowano.

Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa

W 2018 r. kontynuowano współpracę na szczeblu lokalnym z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa dotyczącą nadzoru nad działalnością w zakresie produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego. W ramach realizowania porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska przeprowadzono 3 wspólne kontrole z elementem poboru próbek żywności u producentów. Do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę ogórków i 1 próbkę truskawek w kierunku zanieczyszczenia metalami oraz 1 próbkę sałaty w zakresie zawartości azotanów. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Prób nie kwestionowano.

Ponadto w związku z pismem otrzymanym od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, w sprawie stwierdzenia pozostałości substancji DEET w próbach ziemniaka i selera podjęto działania mające na celu wyjaśnienie źródła zanieczyszczenia. O zaistniałej sytuacji poinformowano Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Raciborzu celem podjęcia ewentualnych działań oraz wezwano producentów (rolników) do złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących źródła, z którego pochodzi w/w środek w badanych próbkach zebranych z pola (ziemniak, seler).

Współpraca z Inspekcją Ochrony Środowiska

W ramach realizacji porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska podjęto współpracę z Inspekcją Ochrony Środowiska i wspólnie przeprowadzono 1 kontrolę wraz z poborem prób u przedsiębiorcy produkcji pierwotnej. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast próbki nie kwestionowano.

Współpraca z terenowo właściwymi inspektorami sanitarnymi

W roku 2018 w ramach współpracy przekazywano informacje terenowo właściwym inspektorom sanitarnym. Informowano o nieprawidłowościach stwierdzanych podczas kontroli przeprowadzanych na podległym terenie u przedsiębiorców. Ponadto w ramach realizacji „Planu poboru prób na 2018r.” i stwierdzaniem naruszeń w zakresie m.in. znakowania środków spożywczych, przekazywano dokumentację wraz ze sprawozdaniem, terenowo właściwym inspektorom sanitarnym celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami. Poproszono właściwego miejscowo inspektora o przeprowadzanie kontroli w obiekcie ruchomym funkcjonującym na co dzień w sąsiednim powiecie.

III.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W roku 2018 przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych, unijnych i importowanych środków spożywczych i kosmetyków. Zbadano także próbki sanitarne oraz wymazy. Na terenie miasta Racibórz pobrano do badań laboratoryjnych 428 próbek, w tym 5 próbki kosmetyków. 10 prób środków spożywczych kwestionowano ze względu na obecność bakterii Salmonella, natomiast 5 próbek sanitarnych (wytrzepki i zmiotki pobrane w piekarniach). Ponadto zbadano 1 próbkę zabezpieczoną i przekazaną przez Policję w ramach prowadzonego dochodzenia (dochodzenie wszczęto po zawiadomieniu przez PPIS w Raciborzu o popełnieniu przestępstwa przez producenta suplementu diety). W 14 przypadkach wynik badania był nieprawidłowy. Kwestionowano:

- 1 próbkę kawy ziarnistej palonej ze względu na zanieczyszczenie ochratozyną A;
- 1 próbkę jaj i 5 próbek produktu drobiowego przeznaczonego do spożycia po obróbce termicznej, ze względu na obecność Salmonella;
- 5 próbek lodów tradycyjnych z udziałem mleka, ze względu na zanieczyszczenie bakteriami Enterobacteriaceae we wszystkich 5 próbkach;
- 1 próbkę zmiotków z uwagi na obecność szkodników (żywych chrząszczy).

Kwestionowano również zbadaną w kierunku zanieczyszczenia metalami ciężkimi 1 próbkę suplementu diety przekazaną przez Policję. Badania wykazały przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu dla ołowiu. Producenta obciążono kosztami badań. W związku ze stwierdzeniem, iż surowiec jest przeznaczony do uzdatniania wody pitnej, za wprowadzanie do obrotu, jako żywność produktu niebędącego żywnością skierowano wniosek o ukaranie do ŚPWIS. Na przedsiębiorcę została nałożona kara pieniężna w wysokości 2995 PLN za czyn wymieniony w art. 103 ust.1 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

W związku z otrzymanymi nieprawidłowymi wynikami badań zmiotków i wytrzepek z koszyczków poinformowano przedsiębiorców o wynikach badań, obciążono strony kosztami poboru prób oraz przeprowadzonych badań, a także za czynności kontrolne przeprowadzone w związku z prowadzonym postępowaniem.

W związku z kwestionowaniem próbek kawy, jaj oraz produktów drobiowych, podjęte zostały odpowiednie działania, zgodnie z kompetencjami. Produkty zostały zgłoszone w ramach systemu RASFF. Informacje o wynikach badań przedmiotowych produktów zostały przekazane właściwym miejscowo i rzeczowo powiatowym lekarzom weterynarii oraz powiatowemu inspektorowi sanitarnemu nadzorującym producentów, a także producentom i dystrybutorom. Ponadto podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo produktu wprowadzanego do obrotu zostały obciążone kosztami poboru prób i przeprowadzonych badań. Po otrzymaniu wyników badań laboratoryjnych przeprowadzone zostały kontrole sanitarne w miejscach wprowadzania do obrotu. W związku ze stwierdzeniem w jednym z obiektów jednego z kwestionowanych produktów wydana została decyzja wycofania z obrotu produktu o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

III.5. Akcje

W 2018 r. zrealizowano łącznie 11 akcji, w których uczestniczył pion higieny żywności i żywienia. Akcję dotyczącą wypoczynku letniego w ramach wewnętrznej współpracy w inspekcji sanitarnej przeprowadzono z pracownikami ONS/HD, natomiast pozostałe realizowano samodzielnie.

Akcje dotyczyły m.in.: badania tłuszczów przeznaczonych do smażenia pod kątem zawartości związków polarnych; wzmożenia kontroli zakładów żywienia zbiorowego otwartego w okresie letnim; warunków przechowywania żywności zamrożonej; wzmożenia nadzoru nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów; higienicznej sprzedaży pieczywa i środków spożywczych nieopakowanych (w tym dostępnych dla klienta w formie samoobsługi); pochodzenia mięsa oraz sposobu zagospodarowania odpadów w związku z wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF); wzmożenia nadzoru w związku z sezonem wiosenno-letnim w obiektach zlokalizowanych w miejscach wypoczynku oraz przy trasach turystycznych, obiektach funkcjonujących w sezonie letnim (automaty do lodów, wytwórnie lodów), obiektach ruchomych funkcjonujących w ramach imprez masowych a także w obiektach oświaty; sprawdzenia prawidłowości postępowania z odpadami gastronomicznymi; wkładek absorpcyjnych używanych w przypadku niektórych produktów pakowanych.

III.6. Ocena sposobu żywienia

W roku 2018 pobrano do badań 2 próby posiłków obiadowych w żłobkach. Dodatkowo przeprowadzono 9 teoretycznych ocen sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego mieszczących się na terenie miasta Racibórz (dla 3 przedszkoli, w tym 1 z żywieniem w ramach cateringu oraz dla 2 żłobków).

Analizy jadłospisów przeprowadzono na podstawie jadłospisu dekadowego, wyników badań prób posiłków obiadowych pobranych w żłobku oraz wyliczeń zawartości składników odżywczych w podawanych posiłkach za pomocą programu komputerowego WIKT 3.0.001 Pro (działającego w oparciu o opracowaną przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie elektroniczną bazę wartości odżywczej produktów spożywczych). W analizie uwzględniono aktualnie zalecane przez IŻŻ normy żywienia właściwe dla ocenianych grupy pacjentów (Normy żywienia dla populacji Polski pod red. Mirosława Jarosza, Wyd. Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 2017).

W przypadku żłobków przeprowadzone oceny wykazały nieprawidłowości w zakresie kaloryczności, a w jednym przypadku wykazano także nieprawidłowości w zakresie procentowego udziału energii z węglowodanów, białek i tłuszczu. W obu przypadkach stwierdzono zbyt wysoką zawartość soli w posiłkach oraz niedobory witamin C, D, E, tiaminy i składników mineralnych (wapnia, żelaza). Teoretyczna ocena jadłospisów dekadowych wykazała realizację zapotrzebowania na witaminy A, B₆, B₁₂, ryboflawinę oraz składniki mineralne: potas, fosfor i magnez. Informacje o wynikach oceny

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

teoretycznej z uwzględnieniem wyników badań laboratoryjnych przekazano do Urzędu Miasta, a także do obiektów, w których pobierano próby. W ocenie zawarto zalecenia dotyczące poprawy jakości żywienia w tych placówkach.

W przypadku przedszkoli stwierdzono, iż tylko w 1 przypadku kaloryczność posiłków jest prawidłowa. We wszystkich ocenianych dekadówkach proporcje energii pochodzącej z tłuszczów, węglowodanów oraz białka są odpowiednie. Jadłospisy zaspokajają zapotrzebowanie na witaminy A, E, C oraz witaminy z grupy B, a także na składnik mineralny - magnez. Biorąc pod uwagę, że witamina D głównie pochodzi z biosyntezy w skórze, a ponadto w Polsce zalecana jest suplementacja tej witaminy w okresie od października do marca, i tylko w niewielkim stopniu pochodzi ona ze spożywanych pokarmów, można przyjąć, iż ilość tej witaminy dostarczana w posiłkach jest wystarczająca. W 2 przypadkach wykazano brak realizacji zapotrzebowania na witaminę C, wapń i żelazo, natomiast we wszystkich ocenianych dekadówkach stwierdzono zbyt dużą ilość sodu. W niektórych posiłkach ocenianych jadłospisów nie uwzględniono warzyw lub owoców, dodatkowo w przypadku dwóch dekadówek nie zapewniono w żywieniu dzieci 2 porcji produktów mlecznych. Ponadto stwierdzono uwzględnianie zbyt małej ilości produktów zbożowych z tzw. grubego przemiału, a także brak uwzględnienia produktów zbożowych w niektórych posiłkach obiadowych. Do przedszkoli zostały wysłane informacje o wynikach oceny teoretycznej. Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych analiz teoretycznych ocenianych jadłospisów, celem ulepszenia żywienia prowadzonego przez placówki przedszkolne i zapewnienia żywienia zgodnego z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, a tym samym z normami żywienia opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia, w ocenach zawarto odpowiednie zalecenia.

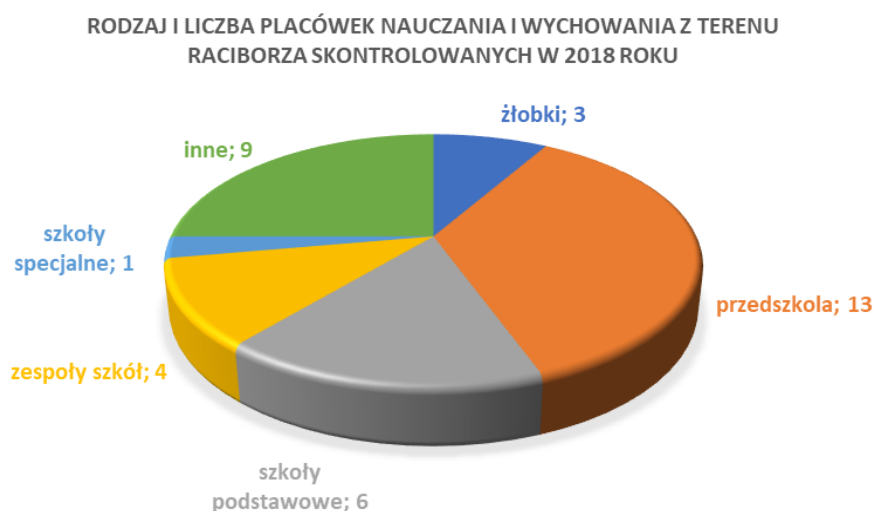
IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

IV.1. Zadania realizowane w 2018 r.

Pion higieny dzieci i młodzieży realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania oraz higieny wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży (pkt 4 i pkt 5 art. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej). W 2018r. w ramach kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące w szczególności higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz w ośrodkach wypoczynku, a także higieny procesów nauczania (art. 4 pkt 6 i pkt 7 cytowanej wyżej ustawy o PIS) oraz zgodnie z Planem zasadniczych przedsięwzięć na rok 2018 oceniano: stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania, przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego, warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach, tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych, dostosowanie mebli szkolnych oraz przedszkolnych do wzrostu uczniów i przedszkolaków oraz ich oznakowanie, sposób dożywiania dzieci w szkołach oraz przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży. Ponadto w szkołach sprawdzano możliwość pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych (przeprowadzając także, w ramach akcji edukacyjnej MEN, pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów), a w przedszkolach – warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do tych placówek.

IV.2. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania

W roku 2018 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży w ramach nadzoru nad warunkami nauki i wychowania skontrolowali 36 raciborskich placówek stałych spośród 55 będących w ewidencji. W rozbiciu na poszczególne rodzaje placówek sytuację obrazuje poniższy wykres:

W 2018r. w ewidencji nadzorowanych placówek znalazły się już wyłącznie placówki szkolne funkcjonujące w następstwie reformy systemu edukacji, a nie jak w roku 2017 – zarówno te funkcjonujące przed dniem 01.09.2017r., jak i po dniu 01.09.2017r.

Stan czystości i porządku skontrolowanych placówek nauczania i wychowania zlokalizowanych na terenie Raciborza (poza jedną placówką podmiotu działalności gospodarczej prowadzącego sale zabaw dla dzieci) nie budził zastrzeżeń; stwierdzone w przedmiotowej placówce uchybienia zostały usunięte, a ponowna kontrola obiektu nie wykazała żadnych nieprawidłowości.

W 2018r., podobnie jak w roku 2017, w sanitariatach wszystkich placówek zapewniony był dostęp do bieżącej ciepłej wody. Dostępne były również środki higieny osobistej.

W 2018r. odnotowano dalszą poprawę infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w raciborskich placówkach nauczania i wychowania. Przy 1 z raciborskich szkół podstawowych cały teren sportowy został bowiem poddany reorganizacji – w miejsce byłych boisk do piłki siatkowej, koszykowej i piłki nożnej wykonano boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej oraz trawiasty teren rekreacyjny. Nowe boisko powstało także przy 1 z zespołów szkolno-przedszkolnych.

Nie tylko baza sportowa była rozbudowywana i ulepszana. W minionym roku nowe pomieszczenia (po przystosowaniu, m.in. dotychczasowych pomieszczeń magazynowych/ gospodarczych, na założone potrzeby) zyskało 1 z przedszkoli.

W roku 2018 w placówkach różnego typu funkcjonujących na terenie Gminy Racibórz przeprowadzono 55 kontroli. Były to kontrole zarówno planowe (34), podczas których oceniano stan sanitarny placówek lub sprawdzano wykonanie wydanych zaleceń, jak i doraźne (21) związane np. z wydanymi zaleceniami, wniesionymi interwencjami, pismem strony, bieżącą oceną stanu sanitarnego, oceną przygotowania placówki do rozpoczęcia nowego roku szkolnego, badaniem obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży.

Interwencje wniesione w 2018r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu, a odnoszące się do 6 raciborskich placówek dotyczyły:

- w 3 przypadkach – braku wystarczających działań ze strony dyrekcji placówki w celu wyeliminowania problemu wszawicy wśród uczęszczających do nich dzieci; interwencje dotyczące jednego z przedszkoli i zespołu szkół okazały się bezzasadne, natomiast interwencja dotycząca drugiego przedszkola – uzasadniona;
- w 1 przypadku – uciążliwego, nieprzyjemnego zapachu w pomieszczeniach, w których sprawowana jest opieka nad dziećmi w wieku do lat 3; odnośnie tej placówki zgłoszono w sumie 2 interwencje; 1 interwencja bezzasadna i 1 interwencja uzasadniona;
- w 1 przypadku – niebezpiecznie wystającego z listwy przypodłogowej ostrego elementu (zabezpieczonego jedynie taśmą) stwarzającego zagrożenie dla korzystających z sali zabaw dzieci; interwencja bezzasadna;

- w 1 przypadku – bardzo złego stanu sanitarnego obiektu zabaw dla dzieci, zwłaszcza w miejscach niedostępnych dla ich rodziców/opiekunów; zgłoszono w sumie 2 interwencje; w obu przypadkach interwencje okazały się uzasadnione.

W następstwie przeprowadzonych w raciborskich placówkach nauczania i wychowania w 2018 r. kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wydał 5 decyzji (o 4 więcej niż w roku 2017), w których m.in. nakazał usunięcie w określonym czasie stwierdzonych nieprawidłowości, a co za tym idzie zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków dzieciom i młodzieży. Przedmiotowe decyzje dotyczyły ciągów komunikacyjnych w budynkach i/lub szatni; sal lekcyjnych i innych sal zajęć dla dzieci i młodzieży, stanu sanitarno-higienicznego toalet, warunków prowadzenia zajęć w-f.

1 z 5 wydanych w 2018r. decyzji odnosiła się do żłobka, 1 do szkoły podstawowej, 2 do zespołów szkół oraz 1 do podmiotu działalności gospodarczej prowadzącego sale zabaw dla dzieci.

W 2018 r. odnotowano wykonanie 4 decyzji wydanych na placówki nauczania i wychowania Gminy Racibórz (3 wydanych w 2018r. i 1 z 2015r.). Tym samym postępowanie administracyjne zakończono w 4 placówkach (2 szkołach podstawowych, 1 zespole szkół oraz w 1 placówce podmiotu działalności gospodarczej prowadzącego salę zabaw dla dzieci).

Wystosowano również 1 decyzję zmieniającą termin nałożonych na stronę obowiązków.

W sumie w 2018 r., wydano 6 decyzji merytorycznych, o 3 więcej niż w roku 2017.

Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego nad placówkami nauczania i wychowania nałożono 1 mandat karny.

IV.3. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego.

W okresie wakacyjnym 2018r. pod względem przygotowania szkół powiatu raciborskiego do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2018/2019 skontrolowano 2 raciborskie placówki (1 szkołę podstawową i 1 zespół szkół); dokonano również oględzin, w związku z dopuszczeniem do użytkowania liceum ogólnokształcącego rozpoczynającego swoją działalność dydaktyczno-wychowawczą z dniem 01.09.2018r. Przeprowadzone kontrole wykazały, iż w 2 z 3 placówek, podczas wakacji (a w przypadku liceum również wcześniej) prowadzone były w obrębie ich budynków prace remontowe, które do dnia kontroli zostały już zakończone; w 1 z tych szkół przewidziany był jeszcze remont nawierzchni jednego z parkingów (termin realizacji do 31.10.2018r.). W każdej placówce trwały natomiast jeszcze prace porządkowo-konserwatorskie, które zgodnie z deklaracjami Dyrektorów miały być zakończone z dniem 31.08.2018r. We wszystkich placówkach, mając na uwadze zastany stan sanitarno-techniczny, rok szkolny mógł się rozpocząć.

IV.4. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach.

We wszystkich skontrolowanych szkołach funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach uczniowie objęci byli opieką medyczną przez pielęgniarki bądź higienistki szkolne.

Gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało 82% skontrolowanych w 2018 r. raciborskich placówek (szkoły funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół). Natomiast w przypadku 18% placówek uczniowie w ramach badań z zakresu poznu korzystali z usług świadczonych w pobliskich zoz-ch.

W roku 2018, podobnie jak w roku 2017, w żadnej z placówek szkolnych nie utworzono nowych gabinetów.

W minionym roku nie zakwestionowano stanu sanitarnego żadnego ze skontrolowanych gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Gabinet w jednym z raciborskich zespołów szkół, co do którego wniesiono uwagi w 2017r., został odmalowany, na podłodze położono płytki ceramiczne, wymieniono jego stolarkę drzwiową oraz odnowiono znajdujące się w nim meble; jego stan podczas kontroli w roku 2018 nie budził już zastrzeżeń natury sanitarno-higienicznej i technicznej.

IV.5. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie

W roku 2018, podobnie jak w latach ubiegłych, w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży dokonali także oceny dostosowania mebli przedszkolnych oraz szkolnych (stolików/ławek i krzesełek) do wzrostu przedszkolaków i uczniów klas I-III w wybranych przedszkolach i szkołach podstawowych Gminy Racibórz (w sumie przedmiotowe oceny przeprowadzono w 3 przedszkolach oraz w 2 szkołach podstawowych).

Z przeprowadzonych podczas kontroli pomiarów i z zebranych informacji wynika, iż zarówno wszystkie przedszkolaki, jak i wszyscy uczniowie objęci badaniem korzystali z mebli dostosowanych do ich wzrostu, posiadających certyfikaty i których stan techniczny nie budził zastrzeżeń. Jedynie w 1 szkole meble nie były oznakowane zgodnie z PN.

IV.6. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych

W 2018 r. dokonano również higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w zlokalizowanych na terenie Gminy Racibórz 8 szkołach podstawowych (tj. w szkołach Nr: 3, 4, 13, 15, 18, szkołach z Zespołów Szkolno-Przedszkolnych Nr: 3, 4 oraz w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego – tu jednak tylko w odniesieniu do klas I-III).

W żadnej skontrolowanej placówce, w której oceniono plany lekcji, nie stwierdzono niezgodności tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny.

IV.7. Sposób dożywiania dzieci w szkołach

Z informacji zebranych w 2018r. wynika, iż dożywianie uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Racibórz funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach prowadzone było, podobnie jak w latach ubiegłych, w oparciu o zlokalizowane na terenie placówek stołówki, które przygotowywały dwudaniowe obiady oraz o miejsca, które szkoła udostępniała do spożywania posiłków dowożonych.

W minionym roku sprawozdawczym spośród 11 skontrolowanych placówek szkolnych 9 prowadziło dożywianie uczniów (82%). Wydawanie ciepłych posiłków przygotowywanych na miejscu prowadzone było w 6 placówkach (67%), natomiast dostarczanych w formie cateringu w 3 placówkach (33%).

W trakcie kontroli ustalono także, iż tylko 1 szkoła oferowała swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju (herbaty). W 2018r. raciborskie szkoły podstawowe nadal brały udział w programie, w ramach którego uczniowie otrzymywali mleko/jogurt oraz owoce/warzywa.

IV.8. Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W 2018r., podobnie jak w latach ubiegłych, podczas kontroli placówek szkolnych sprawdzano również czy w pomieszczeniach szkoły lub placówki zapewniono uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych. Z zebranych danych wynika, iż 100% skontrolowanych w 2018r. szkół spełniło dyspozycje § 4a Dz.U. 2003r. Nr 6 poz. 69 z późn.zm.

W październiku minionego roku, w ramach akcji edukacyjnej MEN inaugurującej projekt mający na celu zapobieganie zjawisku noszenia przez uczniów zbyt ciężkich plecaków (akcja rozpoczęła się 1 października tj. w dniu, który ogłoszony został przez Minister Edukacji Narodowej – Ogólnopolskim Dniem Tornistra) w 2 szkołach podstawowych Gminy Racibórz przeprowadzono, przy udziale przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Katowicach - Delegatura w Rybniku oraz higienistek/pielęgniarek szkolnych, pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków. W sumie, w ramach badania zważono 546 uczniów klas I-VIII i tyle samo tornistrów/plecaków. Tornistry/plecaki ważono z całą zawartością. Z uwagi na brak uregulowań prawnych dotyczących wagi tornistra/plecaka szkolnego, który jest podstawowym atrybutem każdego ucznia przyjęto, i nadal przyjmuje się, iż jego ciężar nie powinien przekraczać 10-15% masy ciała dziecka (norma niska – 10%, norma wysoka – 15%). Stwierdzono, iż w przypadku 31,3% zbadanych uczniów ciężar tornistra/plecaka nie przekraczał 10% ich masy ciała. W przypadku 44,3% uczniów ciężar ich tornistrów/plecaków mimo przekroczenia przyjętej niskiej normy 10% wagi ciała nie przekroczył jednak normy wysokiej tj. 15%. Pozostałe 24,4% uczniów nosiło tornistry/plecaki, których ciężar ciała przekraczał 15% ich masy ciała.

IV.9. Warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do przedszkoli

Kontrole przeprowadzone w 2018r. w raciborskich przedszkolach, zarówno tych funkcjonujących samodzielnie, jak i w zespołach szkół wykazały, iż podobnie jak w roku 2017 100% z nich zapewniało warunki do mycia zębów przez uczęszczające do nich dzieci. Jednak w 40% przedszkoli (w 2017r. - 45%) obowiązkiem tym nie objęto wszystkich przedszkolaków. Zazwyczaj zębów nie czyściły dzieci najmłodsze. We wszystkich przedszkolach przybory do higieny jamy ustnej zapewniali rodzice/opiekunowie dzieci.

IV.10. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży

W ubiegłym roku, w elektronicznej bazie wypoczynku znajdującej się na stronie MEN, zgłoszonych zostało w obrębie powiatu raciborskiego 6 turnusów wypoczynku zimowego i 22 turnusy wypoczynku letniego (podobnie jak w roku 2017, zarówno w odniesieniu do ferii zimowych, jak i wakacji letnich był to wypoczynek w miejscu zamieszkania i wypoczynek całodobowy), w tym na terenie Raciborza odpowiednio 2 i 5 turnusów. 5 z 7 przedmiotowych turnusów zostało skontrolowanych. Przeprowadzone kontrole (7) nie wykazały nieprawidłowości w zakresie zapewnienia uczestnikom wypoczynku odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych.

W trakcie wypoczynku zarówno zimowego, jak i letniego z jego uczestnikami przeprowadzane były tematyczne pogadanki. Przekazywano również materiały edukacyjne (plakaty i ulotki).

V. HIGIENA PRACY

V.1. Realizacja zadań w 2018 r.

Do zadań Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu, zgodnie z art. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez higienę pracy należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy,
- warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- przestrzegania przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t.j. Dz.U z 2018 r. poz. 143 z późniejszymi zmianami) obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych,
- przestrzegania przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późniejszymi zmianami), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi,
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych, substancji czynnych i detergentów oraz ich stosowania w działalności zawodowej,
- zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Do zadań Sekcji, zgodnie z art. 5 Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy również prowadzenie postępowania administracyjnego dotyczącego chorób zawodowych i wydawanie decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia.

W 2018 jako wiodące zadania zaplanowano:

- prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych,

- prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami. (kontynuacja zadania rozpoczętego w 2017 r.),
- prowadzenie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, produktami biobójczymi oraz detergentami,
- prowadzenie działań wynikających z ustaleń Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów, działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach,
- prowadzenie nadzoru nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”,
- współuczestniczenie w rozpowszechnianiu informacji nt. Bezpiecznych warunków pracy prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) w ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao,
- prowadzenie nadzoru nad wytwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych,
- upowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu stwarzania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi przez produkty będącymi środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

V.2. Charakterystyka obszaru działania

Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu w 2018 roku znalazło się 241 zakładów pracy, zlokalizowanych na terenie miasta, zatrudniających ogółem 8913 pracowników. Wśród zakładów objętych ewidencją najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do następujących grup Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

PKD	Nazwa działu według Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba zatrudnionych
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2181
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	713
31	Produkcja mebli	685
10	Produkcja artykułów spożywczych	545

W zakładach pracy wymienionych działalności gospodarczych znajduje zatrudnienie ok. 46 % pracowników objętych nadzorem.

V.3. Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy

W 2018 r. do kontroli wytypowano 173 zakłady pracy przy ogólnej liczbie kontroli – 173.

Ogółem w 2018 r. skontrolowano 143 zakłady zatrudniające łącznie 10386 pracowników, w których przeprowadzono 166 kontroli. Skontrolowano 80 zakładów pracy zlokalizowanych na terenie miasta zatrudniających łącznie 4531 pracowników, w których przeprowadzono 90 kontroli.

W obiektach objętych nadzorem nadal obserwuje się szereg uchybień, dotyczących podstawowych obowiązków, jakie nakłada na pracodawców Kodeks Pracy i akty wykonawcze do Kodeksu Pracy. W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wydano 27 decyzji administracyjnych, które zawierały **140** nakazów.

Opis nakazów przedstawiono w tabeli.

Nakazy dot.	Liczba nakazów
Substancji i mieszanin niebezpiecznych	10
Substancji ich mieszaniny, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	7
Szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia występujących w środowisku pracy	7
Badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy	50
Obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy do dopuszczalnych NDS i NDN	10
Przeprowadzenia lub uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego o zagrożenia występujące środowisku pracy oraz zapoznania z nią pracowników	22
Zapewnienia właściwego stanu higieniczno-sanitarnego oraz prawidłowego urządzenia pomieszczeń higieniczno – sanitarnych.	22
Zapewnienia właściwego stanu higieniczno- sanitarnego pomieszczeń pracy i magazynowych	3
Odzieży roboczej i ochronnej	2
Przeprowadzenia szkoleń pracowników zakresu BHP uwzględniając zagrożenia występujące w środowisku.	5
Przeprowadzanie badań lekarskich pracowników.	2
Razem	140

W 2018 r. brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy stwierdzono w ok. 20% kontrolowanych zakładów (16 zakładów pracy na terenie Raciborza). Taki stan rzeczy pociąga za sobą daleko idące konsekwencje w postaci m.in. nie informowania pracowników

o istniejących zagrożeniach, czy też nie podejmowania działań zapobiegawczych z zakresu profilaktyki technicznej lub organizacyjnej, ograniczających szkodliwy wpływ środowiska pracy na zdrowie pracujących.

Brak oceny ryzyka zawodowego lub niewłaściwie sporządzoną ocenę ryzyka zawodowego dla określonych stanowisk pracy stwierdzono w 9 z 80 skontrolowanych zakładów (ok. 11 %). Ocena ryzyka jest szczegółowym, dokładnym sprawdzeniem i oceną tego, jakie zagrożenia w środowisku pracy mogą być powodem urazu lub pogorszenia się stanu zdrowia pracownika i czy zagrożenia te można wyeliminować, a jeżeli nie – jakie działania należy podjąć w celu ograniczenia ryzyka zawodowego związanego z tymi zagrożeniami. Brak właściwie sporządzonej oceny zawodowej stanowiska pracy w stosunku do wszystkich możliwych zagrożeń występujących w miejscu pracy nie pozwala pracodawcy podjąć odpowiednich działań w celu ochrony zdrowia pracownika.

Uchybienia w zakresie złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych stwierdzono w 2018 r. w ok. 12% kontrolowanych zakładów (10 zakładów pracy).

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- pomieszczenia socjalne nie są urządzone zgodnie z przepisami (brak umywalek, zlewozmywaków w jadalniach, brak szaf ubraniowych w szatniach, brak bezpośredniego połączenia pomieszczeń socjalnych z pomieszczeniami pracy),
- brak odpowiednich pomieszczeń socjalnych – brak szatni, umywalni i jadalni,
- brudne i zniszczone ściany w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach socjalnych.

Uchybienia w zakresie substancji i mieszanin chemicznych stwierdzono w 10 skontrolowanych zakładach i były to:

- Brak aktualnych kart charakterystyk stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie,
- brak aktualnego spisu stosowanych substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie/niebezpiecznych,
- niewłaściwe oznakowanie stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie,
- niewłaściwe lub brak oznakowania zbiorników zawierających mieszaniny stwarzające zagrożenie.

Uchybienia w zakresie czynników biologicznych stwierdzono w 5 zakładach pracy i było to:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak właściwej oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do zagrożeń związanych z występowaniem w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych.

Uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych stwierdzono w 4 zakładach. Najczęściej stwierdzano:

- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznym o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- nie przekazywanie Śląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu „Informacji o substancjach, preparatach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym”.

Bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia jest praca na stanowiskach, na których występuje przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) oraz stężenia (NDS) czynników szkodliwych dla zdrowia.

Liczba zatrudnionych na stanowiskach, na których stwierdzono przekroczenia:	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NDN hałasu	257	348	248	609	528	93
NDS pyłów	20	27	101	63	48	55
NDS czynników chemicznych	0	0	8	157	74	25

W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 173 osoby, w tym:

- 93 osoby pracują w narażeniu na hałas,
- 55 osób w narażeniu na pyły,
- 25 osób w narażeniu na czynniki chemiczne,

Jednakże należałoby przypuszczać, że liczba ta w rzeczywistości jest jeszcze wyższa, ponieważ w wielu zakładach (ok. 14 % skontrolowanych w 2018 r. zakładów pracy) nie przeprowadza się badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy.

Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących się:

- produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – PKD 25 – narażenie na hałas – 50 osób, pyły – 3 osoby i czynniki chemiczne – 9 osób,
- produkcją metali – PKD 24 – narażenie na hałas – 27 osób i pyły – 44 osoby,
- produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – PKD 22 - narażenie na hałas – 10 osób,
- produkcją urządzeń elektrycznych – PKD 27 – narażenie na czynniki chemiczne – 16 osób,
- produkcją art. spożywczych – narażenie na pył – 8 osób.

Do głównych działań podejmowanych przez pracodawców w celu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy należą:

- zmiana organizacji pracy, poprzez wprowadzenie dodatkowych przerw w pracy i rotacji pracowników,
- remonty maszyn i urządzeń, wymiana starych, zużytych maszyn i urządzeń na nowe,
- wydzielenie stanowisk pracy związanych z występowaniem przekroczeń,
- konserwacja lub wykonanie nowej instalacji wentylacji odciągowej miejscowej na stanowiskach pracy.

W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników. W roku 2018 w wyniku decyzji wydanych przez PPIS w Raciborzu warunki pracy poprawiono 459 pracownikom, przede wszystkim w wyniku sukcesywnego wdrażania długofalowych programów działań technicznych i organizacyjnych zmierzających do zmniejszenia narażenia na działanie czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych oraz doprowadzenia do właściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno - sanitarnych.

Najistotniejsza poprawa warunków pracy wystąpiła w przypadku narażenia na ponadnormatywny hałas. W roku 2017 w narażeniu na hałas zatrudnionych było 528 osób. Działania podjęte przez pracodawców doprowadziły do znacznego zmniejszenia liczby osób pracujących w narażeniu na ponadnormatywny hałas. Obecnie w takim narażeniu zatrudnionych jest 93 osoby.

Największy spadek liczby osób narażonych na hałas odnotowano w przedsiębiorstwach:

- PKD 22 - produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych z 318 osób w 2017 r. do 10 w roku 2018,
- PKD 25 - produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń ze 180 osób w roku 2017 do 50 osób w 2018 r.

Niektóre procesy technologiczne, jak również stosowane maszyny i urządzenia nie pozwalają na dostosowanie hałasu do obowiązujących normatywów higienicznych. W takich przypadkach pracownicy są obowiązani do stosowania indywidualnie dobranych środków ochronnych. Jednak obowiązkiem pracodawcy jest wykorzystanie wszystkich osiągnięć nauki i techniki, po to, aby pracownik nie był narażony na czynnik szkodliwy.

W większości przypadków przestrzegany jest obowiązek stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej na stanowiskach pracy, na których stwierdzane są przekroczenia dopuszczalnych norm higienicznych. Stosowane są również inne środki ochrony jak maseczki p/pyłowe, maseczki z pochłaniaczami, okulary, właściwe rękawice ochronne i inne specjalistyczne ochrony stosowane w zależności od rodzaju wykonywanej pracy. Zaopatrzenie pracowników w odzież roboczą i ochronną w kontrolowanych zakładach pracy jest zadowalające.

V.4. Ocena narażenia zawodowego nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami.

Ocena narażenia ukierunkowana była na zakłady sektora gospodarki ściekami i odpadami obejmujące:

- zakłady prowadzące działalność w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków (dział 37 PKD),
- zakłady prowadzące działalność związaną ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz odzyskiem surowców (dział 38 PKD),
- zakłady prowadzące inną działalność związaną z gospodarką odpadami (dział 39 PKD).

W roku 2018 przeprowadzono ogółem 13 kontroli, w 9 zakładach zatrudniających ogółem 200 osób.

Czynniki szkodliwe występujące na stanowiskach pracy to: hałas, pył, drgania mechaniczne oraz czynniki biologiczne.

We wszystkich skontrolowanych zakładach pracownicy zatrudnieni są w warunkach narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych należących do II grupy zagrożenia (łącznie 109 osób).

W 4 zakładach pracy stwierdzono również narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne należące do III grupy zagrożenia (łącznie 32 osoby).

Podczas przeprowadzonych kontroli w 4 zakładach stwierdzono nieprawidłowości:

- brak właściwej oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do narażenia na hałas, drgania, czynniki chemiczne i czynniki biologiczne – w 3 zakładach,
- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy – w 2 zakładach,
- brak właściwych rejestrów dotyczących czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia – w 2 zakładach,
- brak wydzielonego, właściwego miejsca przeznaczonego do przechowywania materiałów niebezpiecznych (dot. środków chemicznych stosowanych podczas prowadzonej działalności) - w 2 zakładach,
- brak umywalki w jadalni dla pracowników – w 1 zakładzie;
- brak szatni przepustowych dla pracowników mających bezpośredni kontakt z odpadami komunalnymi – w 1 zakładzie;
- brak właściwego wyposażenia szatni (brak szaf ubraniowych) - w 1 zakładzie;
- brak spisu stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie – w 2 zakładach;
- brak aktualnych kart charakterystyki stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie – w 1 zakładzie;
- niewłaściwy stan sanitarny ścian w pomieszczeniach socjalnych – w 1 zakładzie;

- brak właściwej odzieży roboczej – w 1 zakładzie.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 4 decyzje administracyjne, w których ujęto 34 nakazy. 3 decyzje zostały wykonane w całości natomiast 1 decyzja jest w trakcie realizacji.

W kontrolowanych zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami brak jest osób zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występowałyby przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia.

V.5. Nadzór w zakresie egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

W 2018 r. wraz z policjantami Powiatowej Komendy Policji w Raciborzu na bieżąco monitorowano sytuację dot. środków zastępczych.

W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu prowadził 2 postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu na terenie powiatu raciborskiego środków zastępczych zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W obydwu przypadkach postępowania zostały wszczęte wobec osób fizycznych, po otrzymaniu materiałów z Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu. Zidentyfikowane substancje wprowadzane do obrotu to: α -EAHP, HEX -EN i 4 - chloro-alfa-PVP.

W 2018 r. wydano 2 decyzje o nałożeniu kary pieniężnej, zgodnie z art. 52a Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w wysokości 20 000 zł. każda.

W ramach działań profilaktycznych podejmowanych przez PPIS w Raciborzu, w związku ze sprawowanym nadzorem nad środkami zastępczymi w 2018 r. przeprowadzono:

- Podczas ferii zimowych w ramach Akcji „Bezpieczne Ferie”, w Osiedlowych Klubach Młodzieżowych, przeprowadzono pogadanki o zagrożeniach związanych z użyciem dopalaczy. Również w ramach Akcji „Bezpieczne Wakacje 2018” pogadanki na ten temat prowadzone były w placówkach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Uczestnikami byli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych – łącznie ponad 100 osób.

W ramach szkolenia dla realizatorów III edycji programu profilaktyki uniwersalnej „Smak życia, czyli debata o dopalaczach” pracownik Sekcji Higieny Pracy omówił temat: Czym są i jak działają dopalacze. Uczestnikami szkolenia byli realizatorzy III edycji programu tj. nauczyciele i pedagodzy szkół gimnazjalnych – łącznie 27 osób.

W Szkole Podstawowej nr 18 w Raciborzu oraz w Szkole Podstawowej w Krzyżanowicach dla ok. 100 uczniów klas gimnazjalnych i uczniów VII klasy szkoły podstawowej przeprowadzono pogadankę na temat „Dopalacze, czym są i jak działają”.

We wrześniu 2018 r. w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kuźni Raciborskiej, w ramach kampanii społecznej pt. „Dopalacze – wypalacze – groźne narkotyki” odbyło się spotkanie edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych. W październiku natomiast spotkanie edukacyjne w ramach kampanii odbyło się w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 w Markowicach.

W roku 2018 przeprowadzono również szkolenie dla funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Raciborzu na temat nowych substancjach psychoaktywnych oraz zmian w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii wprowadzonych w sierpniu b/r. Szkolenie przeprowadzono dla ok. 200 pracowników Zakładu Karnego w Raciborzu.

V.6. Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3

Na terenie nadzorowanym przez PSSE Racibórz brak jest importerów i eksporterów prekursorów narkotykowych.

Informacje dotyczące legalnego użycia i zapotrzebowania tzn. stosowania prekursorów narkotykowych w działalności zawodowej.

Na terenie nadzorowanym przez PSSE Racibórz nie jest stosowany bezwodnik kwasu octowego natomiast nadmanganian potasu stosowany jest w niewielkich ilościach (ok. 1,9 kg w roku 2018) do analiz chemicznych w laboratoriach.

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Raciborzu 9 podmiotów stosuje w działalności zawodowej prekursor narkotykowe takie jak: kwas solny, kwas siarkowy i aceton.

Prekursor narkotykowy	Cel użycia	Orientacyjna ilość
Kwas solny	Analizy laboratoryjne	Ok. 40 l
	Mycie, czyszczenie	Ok. 800 l
Kwas siarkowy	Analizy laboratoryjne	Ok. 850 l
	Uzdatnianie wody	Ok. 50 l
	Inne (w tym do produkcji mydła, środków czyszczących, do przygotowania twarznika)	Ok. 36 000 l
Aceton	Analizy laboratoryjne	Ok. 40 l
	Inne (w tym, jako środek czyszczący, odtłuszczacz, rozpuszczalnik)	Ok. 5 100 l

V.7. Ocena narażenia zawodowego w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest

W 2018 r. pod nadzorem PSSE w Raciborzu znalazło się 10 firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Rodzaj wyrobów zawierających azbest podlegających zabezpieczeniu/usunięciu to najczęściej pokrycia dachowe.

Przy zabezpieczaniu /usuwaniu wyrobów zawierających azbest zatrudnionych było 32 osoby.

Czynniki szkodliwe występujące na stanowiskach pracy to: pył azbestu, hałas.

W roku 2018 przeprowadzono 4 kontrole w tym zakresie, przy czym 3 przeprowadzono w siedzibach firm natomiast 1 podczas prac usuwania azbestu.

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2018 r. stwierdzono, że pracownicy i osoby kierujące pracami są przeszkolone w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania procedur dotyczących

bezpiecznego postępowania przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest przez uprawnione instytucje oraz sporządzone są procedury dotyczące bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Pracownicy wyposażeni są w odpowiednią odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju i stopnia narażenia oraz posiadają aktualne orzeczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku.

W roku 2018 przeprowadzono 1 kontrolę w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest przy rozbiórce pokrycia dachowego z azbestu, z nieruchomości położonej w Raciborzu.

Podczas kontroli stwierdzono, że pracownicy zostali przeszkoleni oraz posiadają aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku.

Osoby pracujące przy rozbiórce azbestu ubrane były w odpowiednie kombinezony jednorazowe zapewniające szczelność w nadgarstkach i kostkach (kombinezon Safegard GP zgodny z normami EN ISO13982-1:2004 (Typ 5) i EN 13034:2005 (Typ 6)), maski przeciwpyłowe i okulary ochronne.

Prace w miarę możliwości prowadzone były w sposób ograniczający emisję azbestu do środowiska i minimalizujący pylenie. Azbest usuwany był ze zburzonego budynku. Odspajanie pozostałości płyt i usuwanie resztek spod gruzu odbywało się tylko i wyłącznie przy użyciu narzędzi ręcznych.

Usunięty azbest składowany był w workach odpowiednio zabezpieczonych i oznakowanych.

Odpady składowane były w miejscu wytworzenia i zostały przekazane do transportu i utylizacji specjalistycznej firmie posiadającej odpowiednie zezwolenia

V.8. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych

Liczba wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny według ewidencji obiektów					Liczba podmiotów zobowiązanych do rejestracji substancji	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin u:					Ogólna liczba kontroli, podczas których stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin	Ogólna liczba wystawionych decyzji dotyczących substancji/mieszanin chemicznych
Producentów	importerów	dalszych użytkowników - formulatorów	dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin	stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny (którzy nie są formulatorami)		Producentów	importerów	dalszych użytkowników - formulatorów	dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin	stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny (którzy nie są formulatorami)		
1	0	6	54	191	1	0	0	1	10	55	10	10

W 2018 r. w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin przeprowadzono łącznie 66 kontroli, w tym 10 kontroli u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, 55 kontroli u stosujących te produkty oraz 1 kontrolę u formulatorów. Nieprawidłowości stwierdzono w 9 zakładach pracy, w których stosuje się mieszaniny stwarzające zagrożenie, a były to:

- brak aktualnych kart charakterystyk stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie
- brak aktualnego spisu stosowanych substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie/niebezpiecznych
- niewłaściwe oznakowanie stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie
- niewłaściwe lub brak oznakowania zbiorników zawierających mieszaniny stwarzające zagrożenie.

W przypadku 1 obiektu wprowadzającego do obrotu mieszaniny stwarzające zagrożenie stwierdzono brak aktualnych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie oraz niezgodne z prawem oznakowanie pojemników.

Wydano 10 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, a w przypadku wprowadzającego do obrotu, nałożono 1 mandat karny.

V.9. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi/mutagennymi w środowisku pracy

Liczba zakładów pracy w ewidencji w PSSE	Liczba zakładów skontrolowanych w roku sprawozdawczym	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze			Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia			Liczba wydanych decyzji
		ogółem	kobiet	mężczyzn		Brak rejestru prac	Brak rejestru pracowników	Brak informacji do PWIS	
41	14	312	87	225	16	4	4	3	4

W roku 2018 pod nadzorem PPIS w Raciborzu znalazło się 41 zakładów pracy, w których stosowane są substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym/mutagennym.

W roku 2018 skontrolowano 14 zakładów pracy, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze zatrudnionych było łącznie 312 osób (w tym 87 kobiet i 225 mężczyzn).

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że:

- w 4 zakładach pracy brak było rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub

procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz rejestru pracowników zatrudnionych w narażeniu na te czynniki,

- 3 zakłady pracy nie przekazały informacji o tych czynnikach do wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

V.10. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy

Liczba zakładów pracy w ewidencji PSSE, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne	Liczba zakładów pracy skontrolowanych w roku sprawozdawczym	Liczba osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne			Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia				Liczba wydanych decyzji
		ogółem	grupa 2	grupa 3		brak rejestru prac (gr. 3 lub 4)	brak rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne z grupy 3 lub 4	brak oceny ryzyka dotyczącego czynników biologicznych	brak procedur i instrukcji	
186	41	967	967	274	44	2	2	4	1	5

W roku 2018 pod nadzorem PPIS w Raciborzu znalazło się 186 zakładów pracy, w których w środowisku pracy występują szkodliwe czynniki biologiczne.

W roku 2018 skontrolowano 41 zakładów pracy, w których w narażeniu na czynniki biologiczne zatrudnionych było łącznie 967 osób. Były to zakłady sektora gospodarki odpadami i ściekami, podmioty lecznicze, zakłady rolnicze i produkujące żywność, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia.

Największa liczba pracowników, tj. 967 osób zatrudnionych było w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne grupy 2, czyli czynniki, które mogą wywoływać choroby u ludzi, mogą być niebezpieczne dla pracowników, ale rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest mało prawdopodobne. Zazwyczaj istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia.

274 osoby w skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych było w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne gr. III, t.j. czynniki, które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne. Zazwyczaj istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia.

Uchybienia w zakresie czynników biologicznych stwierdzono w 5 zakładach pracy i było to:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,

- brak właściwej oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do zagrożeń związanych z występowaniem w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych,
- brak opracowanych procedur i instrukcji dotyczących bezpiecznej pracy w kontakcie z czynnikiem biologicznym.

Wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

V.11. Choroby zawodowe

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych	7	2	5	1
Liczba przeprowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych	14	6	7	5
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych	4	2	3	2
Liczba decyzji odmownych	6	3	0	2

Bezpośrednim skutkiem występowania zagrożeń zdrowia na stanowisku pracy są choroby zawodowe. Około 90% ogółu stwierdzanych chorób zawodowych powstaje po minimum 10 letnim okresie pracy. Świadczy to o tym, że większość chorób zawodowych występuje po długotrwałej ekspozycji na czynniki szkodliwe, tym większe znaczenie mają więc działania profilaktyczne zmierzające do stworzenia bezpiecznych warunków pracy.

W 2018 zgłoszono 1 przypadek podejrzenia choroby zawodowej. Stwierdzono 2 choroby zawodowe:

- 1 przypadek boreliozy (poz. 26 wykazu chorób zawodowych - choroby zakaźne i ich następstwa).
- 1 przypadek przewlekłej choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym trwającym co najmniej 15 lat – wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych – (poz. 15 wykazu chorób zawodowych)

VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

VI.1. Zadania realizowane w 2018 r.

Działalność Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu, w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, związana jest z planowaniem przestrzennym, procesem inwestycyjnym ma na celu nie dopuszczanie do nieprawidłowości związanych ze stanem sanitarnym oraz uciążliwym oddziaływaniem na środowisko projektowanych przedsięwzięć, na poszczególnych etapach procesu inwestycyjnego, a tym samym przyczynia się do realizacji obiektów o wyższym standardzie sanitarnym oraz mniej uciążliwych dla środowiska.

Zadania te w 2018 r. realizowano poprzez:

- uzgadnianie projektów studiów zagospodarowania przestrzennego gmin,
- uczestnictwo w postępowaniach na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie realizacji przedsięwzięć przed wydaniem tzw. „decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach”,
- rozpatrywanie wniosków dotyczących obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć,
- opiniowanie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- kontrolę zgodności budowanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- opiniowanie obiektów pod względem sanitarno-higienicznym dla potrzeb instytucji koncesjonujących działalność,
- opiniowanie obiektów pod względem sanitarno-higienicznym dla potrzeb instytucji współfinansujących w ramach programów unii europejskiej.

W roku 2018r. dla miasta Raciborza wydano ogółem 41 opinii sanitarnych, w tym uzgodnienia dla obiektów poddanych kontroli w związku z dopuszczeniem do użytkowania, opinie z oględzin obiektów (41 decyzji płatniczych).

VI.2. Uzgadnianie projektów planów zagospodarowania przestrzennego gmin i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W 2018r. zaopiniowano 4 dokumentacje miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta. Jedna dotyczyła zapisów projektu miejscowego planu zagospodarowania jednostki strukturalnej Ostróg. Celem uchwalenia miejscowego planu przestrzennego było umożliwienie realizacji inwestycji związanej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną wraz z przynależnym zagospodarowaniem terenu. Wyznaczony teren oznaczony został symbolem JZ2/1MN. Na obszarze

projektu planu dopuszczono zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. W zakresie zaopatrzenia w ciepło wskazano dostawę z lokalnych systemów, indywidualnych odnawialnych źródeł energii, jednak wiodącym zaopatrzeniem w ciepło pozostaje sieć elektroenergetyczna. Na obszarze dopuszczono odprowadzanie ścieków do kanalizacji, w przypadku wód opadowych i roztopowych poza kanalizacją deszczową - retencjonowanie wód w granicach działek. W zakresie zaopatrzenia w gaz ustalono dostawę z istniejącej i rozbudowywanej sieci gazowej, a także indywidualnych zbiorników na gaz. W projekcie planu określone zostały zasady dotyczące gospodarki odpadami w oparciu o obowiązujące przepisy. Pod uwagę wzięto odległości miejsc do gromadzenia odpadów stałych, która powinna wynosić co najmniej 10 m od okien i drzwi prowadzących do budynku z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi.

Dla przedmiotowego terenu określone zostały szczegółowe ustalenia odnośnie parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu.

W obszarze objętym projektem planu zagospodarowania przestrzennego nie dopuszczono realizacji lokali gastronomicznych i rozrywkowych, prowadzenia działalności związanej z obsługą samochodów, warsztatów stolarskich i kamieniarskich. Zakaz objął realizację inwestycji o charakterze zakładów i lokali związanych z handlem lub przetwarzaniem odpadów, ich zbieraniem i magazynowaniem. W zapisach nie dopuszczono do realizacji przedsięwzięć o przeznaczeniu produkcyjnym i przemysłowym. Ponadto podstawowe przeznaczenie terenu nie obejmuje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szeregowej, a także garaży i parkingów o powierzchni zabudowy większej niż powierzchnia zabudowy zajęta budynkiem lub budynkami mieszkalnymi, zlokalizowanymi na działce budowlanej. Dopuszczono lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej, budynków gospodarczych, parkingów i garaży realizujących zapotrzebowanie na miejsca postojowe w granicach działki budowlanej.

Pozostałe dokumentacje dotyczyły określenia zakresu prognozy dla studium uwarunkowań planów zagospodarowania przestrzennego jednostek strukturalnych miasta Racibórz.

VI.3. Uwarunkowania środowiskowe.

W zagadnieniach dotyczących ocen oddziaływania na środowisko i lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko odstąpiono 6 razy od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a były to m. in.: budowa instalacji przetwarzania odpadów, budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków na byłych zakładach BETRY, budowa węzła betoniarskiego z punktem sprzedaży kruszywa, uruchomienie linii recyklingu kabli, aluminium i włókien tekstylnych. Po analizie dołączonych, opracowanych kart informacyjnych przedsięwzięcia, biorąc pod uwagę skalę przedsięwzięcia, oddziaływanie na elementy środowiska na podstawie dołączonych opracowanych kart informacyjnych przedsięwzięcia, według oceny Państwowego Inspektora Sanitarnego nie wymagały one przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

W ubiegłym roku nie została wydana opinia sanitarna określająca konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania inwestycji na środowisko.

W ramach przeprowadzonych postępowań przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zaopiniowano w 2018r. jedno przedsięwzięcie w zakresie ochrony zdrowia i życia. Planowana inwestycja dotyczyła budowy węzła betoniarskiego oraz uruchomienia również w tym miejscu punktu sprzedaży kruszyw budowlanych, pochodzących z rozbiórki po uprzednim przetworzeniu.

Przy uzgadnianiu tych przedsięwzięć zwracano uwagę głównie na aspekty: minimalizowania zapylenia przy pracy maszyn i środków transportu podczas realizacji inwestycji, ograniczania do granic działki inwestycyjnej emisji hałasu i zanieczyszczeń, zarówno w fazie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia. W opinii zastrzeżono o zapewnieniu właściwego wyposażenia w zaplecze sanitarne dla pracowników podczas realizacji przedsięwzięcia. W rozpatrywanej sprawie wskazano również konieczność wyznaczenia miejsca gromadzenia i sposób odbioru powstałych odpadów, a także sposób odprowadzenia ścieków na etapie realizacji i eksploatacji inwestycji.

VI.4. Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W roku 2018 dokonano uzgodnienia trzech dokumentacji projektowych dla inwestycji w obrębie miasta Racibórz.

W ramach uzgadniania dokumentacji projektowej zwracano szczególną uwagę na:

- zachowanie właściwych warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki (dot. m. in. zagadnień higieny pracy i środowiska), oraz warunki higieny użytkowanych pomieszczeń (oświetlenie, wentylacja, ogrzewanie, wykończenie itp.) na każdym etapie procesu inwestycyjnego, mając na uwadze środowisko pracy człowieka,
- zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w nowo realizowanych oraz przebudowanych obiektach budowlanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych, gwarantujących zachowanie w nich odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych dla przebywania w nich ludzi.

VI.5. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych oraz kontroli zgodności budowanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach.

W roku 2018 odbiory sanitarne, dotyczyły obiektów, takich jak: obiekt zamieszkania zbiorowego, placówka opiekuńczo-wychowawcza, pomieszczenia pracowni rezonansu magnetycznego, gabinety stomatologiczne, przychodnia lekarska, zakłady produkcyjne, budynki produkcyjno-magazynowe, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne, punkty gastronomiczne, sklepy spożywcze, hurtownia napojów alkoholowych, pawilon handlowy, lokale małej gastronomii, kawiarnie, bary i restauracje,

gabinety kosmetyczne, salony fryzjersko-kosmetyczne, gabinety rehabilitacyjne, gabinety masażu, placówki szkolne i przedszkolne.

Rodzaj obiektów i specyfika ich z roku na rok zasadniczo nie uległa zmianie.

Ogółem w 2017 r. w Raciborzu oceniono i dokonano odbiorów sanitarnych 40 obiektów. Kontrole przeprowadzone były w związku ze zgłoszeniem obiektu do użytkowania i w aspekcie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach. Kontrolując stan sanitarny obiektów zgłoszonych do odbioru, zwracano uwagę na zgodność wykonania inwestycji z zaopiniowaną dokumentacją projektową, zastosowanie właściwych materiałów budowlanych, posiadających atesty higieniczne, zachowanie wymagań sanitarno-higienicznych w uruchamianych obiektach oraz udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Ogólnie stwierdza się, iż obiekty na terenie miasta, były wykonane w sposób estetyczny, w wielu przypadkach zapewniający wysokie standardy, z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów wykończeniowych; zgodne z zatwierdzonym projektem.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia w 2018 roku prowadzona była zgodnie z zakresem zadań wynikających z Ustawy o Inspekcji Sanitarnej, do których należą m.in. inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny, racjonalnego żywienia oraz metod zapobiegania chorobom oraz pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia. Podjęte działania realizowane były zgodnie z celami Narodowego Programu Zdrowia, kierunkami działań Światowej Organizacji Zdrowia, w oparciu o koncepcje zawarte w Karcie Ottawskiej i późniejszych dokumentach dotyczących promocji zdrowia oraz wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

VII.1. Programy krajowe:

VII.1.1. „Trzymaj Formę!”

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Program adresowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych i III klas gimnazjalnych oraz ich rodziców i opiekunów. Powiat raciborski - w roku szkolnym 2017/2018 XII edycję programu realizowało 9 gimnazjów i 18 szkół podstawowych. Edukacją zostało objętych ogółem 2028 uczniów, w tym: 1204 uczniów klas podstawowych i 824 uczniów klas gimnazjalnych oraz 727 rodziców.

W działania programowe na terenie powiatu włączonych było 110 realizatorów.

Miasto Racibórz:

Program realizowało 6 Szkół Podstawowych, w którym wzięło udział 204 uczniów klas podstawowych i 51 rodziców oraz 395 uczniów klas gimnazjalnych i 108 rodziców.

Wśród najczęściej wybieranych form realizacji programu znalazły się: przygotowywanie zdrowej żywności, układanie jadłospisów, dni zdrowego jedzenia, odczytywanie i rozumienie etykiet produktów spożywczych, obliczanie BMI, pogadanki, prelekcje, spotkania ze specjalistami, konkursy, konkurencje sportowe, prezentacje multimedialne, degustacje, pokazy, ćwiczenia oraz instruktaże.

VII.1.2. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce.

Określa on kierunki działań oraz priorytetowe cele i zadania w dziedzinie zwalczania zagrożeń zdrowia związanych z paleniem tytoniu.

W ramach programu przeprowadzono 728 kontroli sprawdzających przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach objętych prawnym zakazem palenia, w tym w 2 obiektach wykorzystano palarnię. We wszystkich skontrolowanych miejscach publicznych stosowano ustawę o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Prowadzone były również działania skierowane do społeczności lokalnej, między innymi:

- **9 sierpnia 2018 r.** na kąpielisku Obora pracownicy PSSE w Raciborzu w ramach akcji „Bezpieczne Wakacje 2018” zorganizowali punkt informacyjno-edukacyjny dla klientów pływalni. Celem akcji było przede wszystkim zwrócenie uwagi na szkodliwy wpływ promieniowania UV. Promowano zasady bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych, a także zwracano uwagę na niebezpieczeństwo korzystania ze środków psychoaktywnych. Dodatkowo można było skorzystać z poradnictwa szczepień ochronnych, antybiotykoodporności, profilaktyki HIV/AIDS czy bezpiecznego grzybobrania. Zainteresowani mieli możliwość zobaczyć rzeczywistość oczami osób pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych poprzez przeprowadzenie różnego rodzaju testów z użyciem alko- i narkogogli. Chętne osoby mogły sprawdzić zawartość tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Ponadto, wśród klientów basenu, przeprowadzono dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych w formie broszur i ulotek.
- **15 sierpnia 2018r.** na zaproszenie organizatorów na boisku Sportowym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, ul. Tuwima 1 w ramach XX Rajdu Rowerowego Środowisk Trzeźwościowych, pracownicy PSSE w Raciborzu zorganizowali akcję prozdrowotną skierowaną do społeczności lokalnej. W punkcie informacyjno-edukacyjnym uczestnicy imprezy mieli możliwość skorzystania z porad dot. profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom, wzięcia udziału w badaniu miernikiem tlenu węgla w wydychanym powietrzu, a także w pomiarze ciśnienia. Dużym zainteresowaniem cieszyły się ćwiczenia z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. Przy stoisku wyeksponowano materiały edukacyjne (plakaty, ulotki) informujące m.in. o skutkach czynnego i biernego palenia tytoniu, szkodliwości zażywania „dopalaczy”, profilaktyki HIV/AIDS, a także szczepień ochronnych.
- **26 września 2018r.,** zorganizowano spotkanie edukacyjne z młodzieżą w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kuźni Raciborskiej. Wychowankowie mieli możliwość skorzystania z porad dot. profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom. Spotkaniu towarzyszyły warsztaty, w których młodzież mogła uczestniczyć w różnych ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli. Z pozoru proste ćwiczenia, jak podnoszenie przedmiotów, chodzenie po linii prostej, układanie wieży z kubków czy slalom, przy zaburzonej koordynacji wzorkowo-ruchowej stają się nie lada wyzwaniem. Ćwiczenia z alkogoglami miały na celu demonstrację upośledzenia zmysłów po spożyciu alkoholu takich jak: obniżenie koncentracji, spowolnienie czasu reakcji, niemożność określenia kierunków, zniekształcenie widzianego obrazu, zmiany w ocenie odległości, zmniejszenie możliwości oceny sytuacji, podwójne widzenie, brak koordynacji mięśniowej. Natomiast narkogogle symulowały wiele skutków używania narkotyków lub przedawkowania leków na receptę, w tym: dezorientacja, zaburzenia percepcji, zawroty głowy, brak koncentracji, zniekształcenia obrazu.

W ramach ogólnopolskiego **Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu Polsce**, którego celem jest ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) oraz profilaktyka uzależnień, młodzież miała również możliwość wzięcia udziału w badaniu smokolizerem. Przeprowadzone badania miernikiem tlenu węgla w wydychanym powietrzu miały służyć, jako pomoc w rzucaniu palenia. Osoby, które brały udział w badaniu i które paliły papierosy miały zazwyczaj znacznie podwyższony poziom tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Dla uczestników przygotowano także materiały edukacyjne (plakaty, ulotki, broszury, zakładki, fiszki) informujące m.in. o skutkach czynnego i biernego palenia tytoniu, szkodliwości zażywania „dopalaczy”, profilaktyki HIV/AIDS, a także szczepień ochronnych.

VII.1.3. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

Program ogólnopolski, którego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową są kobiety w wieku prokreacyjnym (tj. między 15 a 49 rokiem życia).

W ramach tego Projektu w roku szkolnym 2017/2018 zrealizowano V edycję ogólnopolskiego programu edukacyjnego w zakresie profilaktyki uzależnień pt. „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**”. Celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu, narkotyków, środków zastępczych) przez uczniów szkół ponadpodstawowych. Do realizacji programu na terenie powiatu raciborskiego przystąpiły 4 szkoły ponadpodstawowe, (w tym 1 zawodowa, 2 liceum, 1 technikum). W programie wzięło udział 520 uczniów i 59 rodziców. W ramach programu przeprowadzono również II edycję ogólnopolski konkurs pt. „Szkola wolna od używek”, który polegał na przygotowaniu i opisanie projektu edukacyjnego dotyczącego profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych wśród młodzieży. Do konkursu przystąpiła jedna placówka: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu, której projekt został na etapie powiatowym zakwalifikowany do etapu wojewódzkiego.

W ramach kampanii społecznej „**Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu**”, której celem jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania zorganizowano akcje prozdrowotne. Działania były prowadzone m.in. na basenie Obora w Raciborzu (09.08.2018r.), na zaproszenie organizatorów XX Rajdu Rowerowego Środowisk Trzeźwościowych na boisku Sportowym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, ul. Tuwima 1 w ramach (15.08.2018r.), w ramach festynu rodzinnego w Klubie dla Młodzieży „Strefa” (05.10.2018r.) oraz w NZOZ ‘Centrum Zdrowia’ w Raciborzu. W punktach informacyjno-edukacyjnym promowano m.in. kampanię społeczną „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” realizowanej w ramach Projektu KIK/68. Uczestnicy akcji mieli możliwość skorzystania z poradnictwa oraz udostępnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci broszur i ulotek.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W akcjach uczestniczyło ok. 850 osób. Dostarczono także podstawowych informacji dot. zagrożeń płynących z zażywania tzw. dopalaczy i tym samym podniesiono świadomość o problemach zdrowotnych i konsekwencjach prawnych wynikających z używania nowych narkotyków oraz nt. szkodliwości czynnego i biernego palenia tytoniu. Uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli, a także z badań miernikiem tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

VII.1.4. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

W ramach programu w 2018 roku przeprowadzono działania informacyjno- edukacyjne o tematyce HIV/AIDS mające na celu popularyzację najistotniejszych informacji nt. HIV i AIDS oraz ryzyka zakażenia.

Działania były prowadzone m.in. w ramach przeprowadzonego wykładu w PWSZ w Raciborzu (19.05.2018r.), na basenie Obora w Raciborzu (09.08.2018r.), na zaproszenie organizatorów XX Rajdu Rowerowego Środowisk Trzeźwościowych na boisku Sportowym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, ul. Tuwima 1 w ramach (15.08.2018r.), w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rudach (26.09.2018r.) oraz w ramach festynu rodzinnego w Klubie dla Młodzieży „Strefa” (05.10.2018r.) W punktach informacyjno-edukacyjnym uczestnicy akcji mieli możliwość skorzystania z poradnictwa oraz udostępnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci broszur i ulotek. W akcjach uczestniczyło ok. 890 osób.

26 listopada do wszystkich szkół ponadpodstawowych (8) wystosowano pismo z informacją dot. obchodów Światowego Dnia AIDS oraz przesłano założenia akcji „HIV/AIDS – wiem, nie boję się, toleruję” i scenariusz zajęć do wykorzystania.

W dniu 29.11.2018r. w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu zorganizowano i przeprowadzono lekcję wraz z prezentacją multimedialną, z uczniami jednej wytypowanej klasy. Lekcja została przeprowadzona przez pracownika Sekcji Epidemiologii PSSE w Raciborzu i miała na celu przygotowanie młodzieży do konkursu wiedzy ph. „HIV/AIDS – wiem, nie boję się, toleruję”. Podczas lekcji uczniowie otrzymali materiały edukacyjne do utrwalenia wiedzy.

W dniu 6 grudnia w tej samej klasie odbył się konkurs wiedzy. Uczniowie otrzymali wcześniej przygotowane testy, składające się z 26 pytań zamkniętych. Nad przebiegiem konkursu czuwali pracownik Sekcji Epidemiologii i pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia. W konkursie wzięło udział 27 uczniów. 13 grudnia odbyło się podsumowanie konkursu i rozdanie nagród i dyplomów.

VII.2. Programy wojewódzkie

VII.2.1. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program edukacyjny skierowany do uczniów I klas szkół ponadpodstawowych, którego celem jest przede wszystkim zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę poprzez

między innymi zwiększenie poziomu wiedzy uczniów i ich opiekunów na temat roli wirusa HPV w powstawaniu raka szyjki macicy oraz kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko powstania tej choroby.

W roku szkolnym 2017/2018 VI edycję programu realizowały 3 szkoły ponadpodstawowe. Działaniami edukacyjnymi objęto 144 uczniów oraz 26 rodziców.

Według opinii koordynatorów szkolnych program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” cieszył się dużym zainteresowaniem wśród uczniów. Mieli oni możliwość uzyskania nowych dla siebie informacji oraz poszerzenia swojej wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniem wirusem HPV oraz profilaktyki raka szyjki macicy. Uznano, że program powinien być kontynuowany, ponieważ jest dobrze przygotowany i porusza bardzo ważne kwestie związane ze zdrowiem kobiet. Ponadto zwiększa świadomość młodych ludzi dotyczącą problematyki i profilaktyki raka szyjki macicy. Koordynatorzy szkolni nie mieli żadnych problemów związanych z realizacją programu. Wysoko ocenili materiały i pomoce dydaktyczne.

VII.2.2. „Podstępne WZW”

Wojewódzki program profilaktyki WZW B i C mający na celu upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów zapobiegania tym zakażeniom. Program skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2017/2018 na terenie powiatu raciborskiego VII edycję programu zrealizowało 8 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 848 uczniów oraz 102 rodziców. Wśród uczniów jednej klasy przeprowadzono ankietę, która posłużyła sprawdzeniu wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A (HAV), B (HBV) i C (HCV) przed rozpoczęciem zajęć i po zrealizowaniu zajęć.

Treści przekazane uczniom wzbogaciły ich wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Zajęcia prowadzone w ramach programu „Podstępne WZW” okazały się dla uczniów bardzo interesujące. Uczniowie z dużym zaangażowaniem uczestniczyli w prowadzonych zajęciach, podejmowali ciekawe dyskusje i poruszali tematykę profilaktyki WZW. Ponadto program ten poszerzył wiedzę na temat ochrony przed zakażeniami HBV i HCV, uświadomił młodzieży jak ważne są szczepienia i obserwacja swojego organizmu.

VII.2.3. „Znamię! Znam je?”

Program mający na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry, adresowana do uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2017/2018 na terenie powiatu raciborskiego program zrealizowało 8 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 685 uczniów i 21 rodziców.

Podejmowana profilaktyka okazuje się bardzo istotna ze względu na stały wzrost zachorowania na raka skóry. Treści przekazane uczniom wzbogaciły ich wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Wśród młodzieży wzrosła również świadomość na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na

czerniaka. Młodzież z dużym zaangażowaniem brała udział w realizacji programu. Materiały metodyczne były bardzo ciekawe i pomocne przy realizacji zajęć. Profilaktyka okazuje się potrzebna ze względu na stały wzrost zachorowań na raka skóry. Koordynatorzy szkolni oraz realizatorzy programu uważają, że istnieje potrzeba uświadamiania młodzieży oraz rodziców na temat problemów związanych z czerniakiem.

VII.2.4. „Żywienie na wagę zdrowia” – „Klub Zdrowego przedszkolaka”

Program wojewódzki, którego głównym celem jest promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców. Grupa docelowa programu to nauczyciele przedszkolni, dzieci przedszkolne, rodzice i opiekunowie dzieci. Do wszystkich przedszkoli wystosowano pismo z przedstawieniem oferty realizacji programu oraz regulamin konkursu na najlepsze przedstawienie „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.

W roku szkolnym 2017/2018 II edycję projektu zrealizowało 37 przedszkoli. Edukacją objęto 2092 dzieci oraz 2659 rodziców.

Miasto Racibórz:

Program realizowało 16 przedszkoli, w którym wzięło udział 1093 dzieci i 1310 rodziców.

Dla koordynatorów przedszkolnych zorganizowano 2 szkolenia z założeń realizacji programu w dniu 27.02.2018r. w PSSE w Raciborzu. Realizatorzy przedszkolni zostali także zaopatrzeni w materiały edukacyjne. Do konkursu na najlepsze przedstawienie „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka” przystąpiły 2 przedszkola, których prace zostały przesłane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

W ramach realizacji programu podjęto współpracę z dietetykiem reprezentującym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu Panią Sabiną Dudą, która na zorganizowanych szkoleniach dla koordynatorów przedszkolnych przedstawiła i omówiła tematykę dot. prawidłowego żywienia dzieci przedszkolnych.

Realizacja programu pozwoliła na przekazanie wiedzy na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, higieny rąk, promieniowania słonecznego oraz czystego powietrza. Program został bardzo pozytywnie odebrany zarówno ze strony dzieci, nauczycieli jak i rodziców. Dzieci były bardzo zaangażowane i chętnie uczestniczyły w zajęciach. Realizacja projektu wpłynęła również na pogłębienie relacji między przedszkolem a domem.

W ramach realizacji programu zostały przeprowadzone zebrania z rodzicami, festyny/imprezy, spotkania z higienistką/dietetykiem/stomatologiem, przygotowano gazetki tematyczne, zorganizowano konkursy, wizyty w piekarni, wyjścia do sklepu spożywczego, szukanie zdrowych produktów oraz degustacja owoców i warzyw itp.

VII.2.5. „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomani. Jego celem jest dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji w kwestii używania tzw. dopalaczy, wiedzy o samych dopalaczach, a tym samym podniesienie świadomości o zdrowotnych konsekwencjach używania nowych narkotyków i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku szkolnym 2017/2018 III edycję programu zrealizowało 26 szkół gimnazjalnych z terenu powiatu raciborskiego. Edukacją objęto 1199 uczniów VII klas SP i III G oraz 226 rodziców.

Miasto Racibórz:

Program realizowało 10 Szkół Podstawowych., a udział w nim wzięło 726 uczniów klas podstawowych i 200 rodziców.

Dla koordynatorów szkolnych w PSSE w Raciborzu zorganizowano szkolenie (36.03.2018r.). Na szkoleniu podsumowano realizację poprzedniej edycji programu, omówiono założenia realizacji nowej edycji, we współpracy w Sekcją Higieny Pracy przedstawiono problematykę dotyczącą dopalaczy, z uwzględnieniem m.in. statystyki powiatu raciborskiego. Podjęto także współpracę z Komendą Powiatową Policji w celu przedstawienia sposobów walki z przestępczością narkotykową.

Według szkolnych koordynatorów program jest bardzo wartościowy, bogaty merytorycznie, a scenariusz zajęć interesujący dla młodego odbiorcy. Program został oceniony wysoko zarówno z perspektywy osób, które przygotowywały się do przeprowadzenia zajęć według scenariusza, jak i osób, które w zajęciach uczestniczyły. Uczniowie aktywnie i z dużym zainteresowaniem uczestniczyli w zajęciach. Wielu z nich nie zdawało sobie wcześniej sprawy ze szkodliwości działania dopalaczy. Realizacja programu umożliwiła zwiększenie ostrożności młodzieży w zakresie dopalaczy, nauczyła wnikliwego analizowania skutków nieprzemyślanego postępowania oraz skłoniła do poszukiwania „dobrego smaku” własnego życia. Program poprzez wykorzystanie różnorodnych metod i form zajęć, z ciekawymi propozycjami akcesoriów do wykorzystania, aktywizował i angażował młodzież. Trudnością niezależną od zawartości merytorycznej programu był brak czasu, co uniemożliwiło poświęcenie większej ilości lekcji na zagadnienia związane z dopalaczami.

VII.2.6. „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej, skierowany do dzieci IV klas szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia tytoniu. Ofertę realizacji programu przesłano do wszystkich szkół podstawowych. Do realizacji II edycji programu przystąpiło 15 szkół podstawowych. W powiecie raciborskim program realizowało 15 szkół podstawowych. Edukacją objęto 361 uczniów z 18 klas IV szkół podstawowych. Edukacją objęto również 191 rodziców.

Miasto Racibórz:

Program realizowało 6 Szkół Podstawowych, a udział w nim wzięło 180 uczniów IV klas podstawowych i 118 rodziców.

Wytypowani koordynatorzy szkolni zostali przeszkoleni z założeń realizacji programu w dniu 20.03.2018r. oraz zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjne. Placówki realizujące program zostały również zaproszone na konferencję w dniu 12.04.2018r. realizowaną przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego we współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach pt. „Palący problem - Palenie tytoniu a zachorowania na nowotwory”.

VII.3. Interwencje nieprogramowe:

VII.3.1. Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu (31 maj)

Do wszystkich placówek oświatowo-wychowawczych, instytucji samorządowych, służb mundurowych, zakładów opieki zdrowotnej, lokalnych mediów i innych instytucji współpracujących (124) wystosowano pismo dot. obchodów tego dnia oraz problematyki związanej z tegorocznymi obchodami pod hasłem „Tytoń i choroby serca”. W ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu, w dniu 29 maja 2018r. w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu odbył się wykład dla II roku pedagogiki o specjalności Edukacja elementarna na temat działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu w aspekcie edukacyjno-zdrowotnej współpracy z placówkami oświatowymi. Wykład został przeprowadzony przez pracownika Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Raciborzu. Głównym tematem było przedstawienie i omówienie programów edukacyjnych realizowanych w placówkach oświatowych oraz akcji zdrowotnych realizowanych na terenie powiatu raciborskiego.

W związku ze zbliżającym się Światowym Dniem bez Tytoniu 2018, została także przedstawiona tematyka tegorocznego hasła „Tytoń a choroby serca”. Po wykładzie studenci mieli możliwość skorzystania z badania miernikiem tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz wziąć udział w ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli. Studentkom przekazano także materiały informacyjno-edukacyjne dot. m.in. profilaktyki palenia tytoniu (ulotki, fiszki). W wykładzie uczestniczyło 40 osób. Ponadto rozesłano informacje dot. tegorocznych obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu do lokalnych mediów, które publikowały je na swoich stronach internetowych.

VII.3.2. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada)

15 listopada z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu odbyła się akcja edukacyjno-zdrowotna, która miała na celu ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) oraz promując zdrowego, wolnego od dymu tytoniowego stylu życia. W ramach akcji zostały przygotowane punkty informacyjno – edukacyjne z możliwością wykonania badań. Można zbadać się smokolayzerem (urządzenie sprawdza poziom wydychanego tlenu węgla), które to badanie przeprowadził pracownik

Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu. Zainteresowani uczniowie liceum mogli osobiście przekonać się jak to działa, oraz dowiedzieć się gdzie szukać fachowej pomocy i informacji na temat metod rzucania palenia. Zainteresowanie było bardzo duże.

Ponadto w Centrum Wsparcia Ucznia odbywały się pomiary ciśnienia oraz uczniowie mogli sprawdzić swoje BMI w gabinecie pielęgniarskim. Udzielano również porad z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia. Dla uczestników przygotowano także materiały edukacyjne tj. ulotki, broszury, fiszki, informujące m.in. o skutkach czynnego i biernego palenia tytoniu. Akcją objęto 100 osób.

Jednocześnie drogą mailową wystosowano pismo dot. Światowego Dnia Rzucania Palenia z apelem Fundacji „Promocja Zdrowia” do 110 instytucji: Urzędów Miast i Gmin, Starostwa Powiatowego, ZOZ, mediów lokalnych, placówek oświatowych i instytucji współpracujących.

Informacje na temat obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia zostały opublikowane na stronach internetowych szkół, urzędów i lokalnych mediów.

VII.3.3. Światowy Dzień Zdrowia (7 kwietnia)

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia, którego hasłem w 2018 roku było „**Zdrowie dla wszystkich**”, w dniu 9 kwietnia 2018r. w Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Raciborzu odbyło się spotkanie pracowników Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu. W spotkaniu uczestniczyli zarówno emerytowani jak i obecni pracownicy PSSE w Raciborzu. Następnie, w formie prezentacji multimedialnej, przedstawiono kluczowe założenia kampanii oraz główne przesłania Światowego Dnia Zdrowia. Po przeprowadzonej prezentacji pracownicy i zaproszeni goście podjęli dyskusję na temat roli powszechnej opieki zdrowotnej, wpływie działań Światowego Dnia Zdrowia na zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do świadczeń zdrowotnych na odpowiednim poziomie, oraz własnym udziale w tym zakresie. W spotkaniu wzięło udział 35 pracowników.

W dniu 13 kwietnia 2018r. w Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Raciborzu odbyło się szkolenie pielęgniarek środowiska szkolnego z okazji Światowego Dnia Zdrowia 2018 ph. „Zdrowie dla wszystkich”. Uczestnicy szkoleń zostali wyposażeni w materiały informacyjno- edukacyjne do realizacji programów i akcji (ulotki, broszury, plakaty).

W ramach tegorocznych obchodów Światowego Dnia Zdrowia przesłano do placówek oświatowo-wychowawczych, lokalnych mediów, jednostek samorządu terytorialnego, służb mundurowych, instytucji współpracujących oraz lokalnych mediów (138) kluczowe założenia kampanii „Światowego Dnia Zdrowia 2018”. Informacje na temat „Światowego Dnia Zdrowia” zostały zamieszczone w lokalnych mediach.

VII.3.4. „Bezpieczne ferie 2018”

Akcja wojewódzka mająca na celu stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej, zwłaszcza w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych.

W ramach akcji przekazano plakat ph. „Bezpieczne ferie zimowe” w wersji elektronicznej do 111 jednostek samorządu terytorialnego, placówek oświatowo – wychowawczych, sportowych, kulturalnych, bibliotek, służb mundurowych oraz innych instytucji współpracujących w powyższym zakresie na terenie powiatu raciborskiego z prośbą o zamieszczenie na stronach internetowych.

W ramach akcji „Bezpieczne ferie 2018” we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Raciborzu oraz sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży PSSE w Raciborzu zorganizowano akcję informacyjno-edukacyjną w placówkach organizujących wypoczynek zimowy dla dzieci i młodzieży, podczas której przeprowadzono 2 pogadanki dla dzieci, młodzieży oraz kadry pedagogicznej w ośrodkach organizujących zimowy wypoczynek. (08.02.2018r. – Klub Osiedlowy „Cegielka” w Raciborzu, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej.) Podczas pogadank, w których w sumie uczestniczyło 45 dzieci. Tematem pogadank były zagadnienia dotyczące tzw. dopalaczy oraz bezpiecznego wykorzystania czasu podczas tegorocznych ferii. Omówiono zasady zachowania się na świeżym powietrzu, w chorobie oraz zasady higieny. Zostały omówione także zasady odpowiedzialności karnej osób nieletnich, związanej zwłaszcza z zażywaniem i posiadaniem środków odurzających. Funkcjonariusze uświadamiali słuchaczy, iż ryzykowne zachowania nastolatków i eksperymentowanie na tym etapie mogą doprowadzić do konsekwencji długotrwałych, nieodwracalnych, a czasem również zagrażających życiu. Ciekawostką specjalnie przygotowaną dla dzieci i młodzieży były warsztaty z użyciem alkohogli i narkogogli.

Uczestnicy oraz organizatorzy wypoczynku otrzymali materiały edukacyjno-informacyjne w postaci plakatów i ulotek dot. akcji „Bezpieczne ferie” (plakat), profilaktyki palenia tytoniu (ulotki), dopalaczy (plakaty, ulotki). Podczas spotkań uczestnicy wypoczynku mieli możliwość wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem alkohogli i narkogogli. Informacja została zamieszczona także w lokalnych mediach.

VII.3.5. Akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Akcja mająca na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenia w profilaktyce chorób zakaźnych. Akcja adresowana jest w szczególności do rodziców dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych oraz osób podróżujących. Podczas podejmowanych działań przedstawiono korzyści wynikające ze szczepień przeciwko grypie oraz ich znaczeniu w profilaktyce zachorowań na grypę.

Działania PSSE:

W ramach akcji wojewódzkiego projektu "Klub Zdrowego Przedszkolaka" w dniu 15 października 2018r. rozpoczęto jego realizację również w powiecie raciborskim. Projekt zainaugurowano akcją pod nazwą "Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana". Podczas obchodów „Światowego Dnia Czystych Rąk” w Przedszkolu nr 15 w Raciborzu zorganizowano spotkanie z przedszkolakami. Specjalnie na tą okazję Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu przeczytał dzieciom bajkę o "Przygody

dzielnego niedźwiadka Szczepana". Dzięki bajce o Niedźwiadku Szczepanie najmłodszy mogli zrozumieć jak działają szczepienia oraz dlaczego są ważne dla każdego z nas. W trakcie przygotowanych zajęć dzieci mogły wcielić się w rolę lekarza lub pielęgniarki, zbadać przedszkolne misie i lalki, zaszczepić je i przykleić plaster w miejsce ukłucia. Dla przedszkolaków zostały przygotowane także zajęcia plastyczne - manualne.

26 listopada 2018 r. z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (25 listopada) takie zajęcia zorganizowano również w Przedszkolu nr 3 w Raciborzu.

Przeprowadzono 2 pogadanki, podczas których promowano założenia kampanii społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” wśród dzieci, młodzieży przebywająca na zimowiskach. Podczas spotkań przedstawiono korzyści wynikające ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenie w profilaktyce chorób zakaźnych. W pogadankach wzięło udział 45 osób.

Przeprowadzono 2 szkolenia skierowane do pielęgniarek środowiska szkolnego, oraz członków Koleżeńskiej Grupy Wsparcia „Nadzieja” w Raciborzu działającej przy Polskim Komitecie Zwalczenia Raka. Liczba odbiorców – 38.

Przeprowadzono wykład w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu dla II roku pedagogiki o specjalności Edukacja elementarna na temat działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu w aspekcie edukacyjno-zdrowotnym. Liczba odbiorców – 40.

Zorganizowano akcje i punkty informacyjno-edukacyjnych w środowisku lokalnym, połączone z wystawą i ekspozycją materiałów edukacyjno-informacyjnych, przy których m.in. promowano szczepienia ochronne w ramach kampanii społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, które skierowane były do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, kadry pedagogicznej, pacjentów oraz rodziców i dzieci w Poradniach Lekarza Rodzinnego i społeczności lokalnej. Liczba odbiorców – 940.

W ramach realizowanych akcji prowadzono przez cały rok 2018 dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych. Informacje dotyczące podejmowanych przedsięwzięć zostały opublikowane na stronach internetowych szkół, urzędów i lokalnych mediów.

VII.3.6. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach (18 listopada)

Celem akcji jest propagowanie racjonalnego stosowania antybiotyków wśród społeczeństwa oraz zwrócenie uwagi na problem antybiotykooporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Tematykę antybiotykooporności poruszono m.in. w ramach 4 akcji organizowanych w środowisku lokalnym we współpracy z licznymi partnerami. Edukacją objęto 830 odbiorców. Przeprowadzono 1 szkolenie połączone z prezentacją multimedialną dla członków Koleżeńskiej Grupy Wsparcia „Nadzieja”, w Raciborzu działającej przy Raciborskim Funduszu Lokalnym. Liczba odbiorców – 25.

Zorganizowano 5 punktów informacyjno-edukacyjnych oraz 5 wystaw i ekspozycji materiałów edukacyjno-informacyjnych skierowanych do uczniów szkół podstawowych i kadry pedagogicznej, pacjentów, rodziców z dziećmi w Poradniach Lekarza Rodzinnego. Liczba odbiorców – 25.

Uczestnicy imprez mieli możliwość skorzystania z porad dot. racjonalnego stosowania antybiotyków oraz otrzymania materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci ulotek.

VII.3.7. Dopalacze - Wypalacze „groźne narkotyki”

Wojewódzka akcja edukacyjna mająca na celu profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży.

W 2018 roku przeprowadzono 1 wykład i 11 pogadank (część we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Raciborzu) w placówkach kulturalno-oświatowych z dziećmi i młodzieżą, w których wzięło udział 460 uczestników. Pogadanki poruszały problematykę skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z zażywania dopalaczy oraz innych substancji psychoaktywnych. Uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem narkogogli i alkogogli.

Działalność profilaktyczna realizowana była także w ramach 6 akcji informacyjno-edukacyjnych organizowanych w powiecie raciborskim. W punktach informacyjno-edukacyjnym uczestnicy imprezy mieli możliwość skorzystania z porad dot. profilaktyki chorób oraz przeciwdziałania uzależnieniom, a także wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem narkogogli i alkogogli. Przy stoiskach wyeksponowano materiały edukacyjne (plakaty, ulotki) informujące m.in. o szkodliwości zażywania „dopalaczy”. W akcjach wzięło udział ok. 930 osób.

Przez cały rok prowadzona była także dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych do placówek, które włączyły się do realizacji akcji. Informacje zostały zamieszczone przez lokalne media na portalach internetowych.

VII.3.8. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego (UV) w solariach, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

W ramach akcji „Brązowo, ale czy zdrowo?” prowadzono 2 pogadanki (we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Raciborzu), w których uczestniczyło ogółem ok. 60 osób skierowane do młodzieży dot. bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. Podczas pogadank zwracano uwagę na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego, omawiano procesy zachodzące w organizmie podczas opalania, a także udzielano porad, w jaki sposób chronić się przed nadmiernym promieniowaniem UV. Uczestnicy pogadank otrzymali ulotki informacyjne, a organizatorom przekazywano plakaty. Podjęto działania związane z realizacją 2 akcji prozdrowotnych połączonych z punktami informacyjnymi, które zostały skierowane

do 700 odbiorców. Uczestnicy usłyszeli również o zasadach bezpieczeństwa podczas upałów i odpowiedzialnym korzystaniu z promieni słonecznych.

Do wszystkich Urzędów Miast i Gmin, Starostwa Powiatowego oraz lokalnych mediów przesłano materiały informacyjne oraz prasowe. Informacja ukazała się na stronach internetowych Starostwa Powiatowego, Urzędu Gminy w Kornowacu, Nędzy i Krzyżanowicach oraz w mediach lokalnych zostały umieszczone materiały dotyczące bezpiecznego opalania. Prowadzono także dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

VII.3.9. „Bezpieczne Wakacje 2018”

Akcja mająca na celu zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo podczas wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. śląskiego zwłaszcza w ośrodkach wypoczynku letniego. W ramach akcji przeprowadzono 2 pogadanki w ośrodkach organizujących letni wypoczynek dzieci i młodzieży. W pogadankach uczestniczyło 60 dzieci. Podjęto działania związane z realizacją 2 akcji prozdrowotnych połączonych z punktami informacyjnymi, które zostały skierowane do 700 odbiorców.

Partnerami oraz jednostkami współpracującymi byli: Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu, Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka Tęcza w Raciborzu, Kąpielisko Obora Racibórz, Raciborskie Centrum Kultury, Klub Jeździecki AUQABRAX Szymocice, media lokalne, urzędy miast i gmin, ośrodki sportu i kultury, biblioteki.

Uczestnikom spotkań dostarczano podstawowych informacji dot. zagrożeń płynących z zażywania tzw. dopalaczy i tym samym podniesiono świadomość o problemach zdrowotnych i konsekwencjach prawnych wynikających z używania nowych narkotyków. Poruszono temat bezpiecznego opalania oraz omówiono temat bezpiecznego korzystania z kąpielisk. Ponadto zwrócono uwagę na korzyści wynikające ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenie w profilaktyce chorób zakaźnych. Omówiono także zagrożenia płynące z czynnego i biernego palenia tytoniu. Organizatorom przekazano materiały edukacyjno-informacyjne (plakaty, ulotki) do rozdysponowania oraz wyeksponowania na terenie placówek. Informacje na temat „Bezpiecznych Wakacji” zostały opublikowane na stronach internetowych szkół, urzędów i lokalnych mediów.

VII.3.10. Profilaktyka zatruc grzybami

Prowadzone działania miały na celu kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych dotyczących zatruc pokarmowych grzybami oraz zwrócenie uwagi na bezpieczne grzybobranie.

Ze względu na trwający okres wakacyjny, sprzyjający wyprawom do lasu po grzyby, do jednostek samorządu terytorialnego i lokalnych mediów zostały przesłane materiały informacyjne dotyczące akcji i zachęceniem do czynnego udziału w propagowaniu tej idei m.in. poprzez zamieszczenie informacji na Państwa stronach internetowych.

Informacje ukazały się na stronach internetowych Urzędów Miast i Gmin oraz lokalnych mediów.

VII.3.11. „Badam się mam pewność”

Celem akcji jest zwrócenie uwagi mieszkańców naszego regionu na to, jak ważna w zapobieganiu chorobom nowotworowym jest profilaktyka oraz regularne badania. W ramach akcji współpracowano z zakładami opieki zdrowotnej, którym przekazano niezbędne materiały informacyjno-edukacyjne. (2200 ulotek oraz 100 plakatów).

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

WNIOSKI

1. W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

- Faktyczna ocena sytuacji epidemiologicznej zależy nie tylko od rzetelnego zgłaszania chorób zakaźnych przez placówki udzielające świadczeń zdrowotnych, lecz także od szerszego stosowania badań diagnostycznych.
- Obserwowany w ostatnich latach spadek zapadalności na większość chorób zakaźnych nie zmienia faktu, że niektóre choroby nadal stanowią poważny problem zdrowotny i epidemiologiczny, zwłaszcza choroby nowo pojawiające się lub nawracające, jak np. krztusiec i odra.
- Pogorszenie się w ostatnich latach dostępności do diagnostyki gruźlicy (brak konieczności przeprowadzania badań przesiewowych wykonywanych w ramach badań wstępnych i okresowych), może doprowadzić do wzrostu zachorowań (w tym także u dzieci i młodzieży), zwłaszcza w obliczu występowania przypadków zachorowań opornych na leki przeciwpłatkowe.
- Realizacja obowiązującego programu szczepień ochronnych utrzymuje się na wysokim poziomie, pomimo niewielkiego wzrostu liczby dzieci niezaszczepionych.
- W 2017 r. (od 01 stycznia) wdrożono, w ramach programu szczepień ochronnych, nowe, obowiązkowe szczepienia dzieci przeciwko pneumokokom.
- Decyzje administracyjne wydane w 2018 roku dotyczyły złego stanu technicznego obiektów oraz nieprawidłowości w zakresie prowadzenia dokumentacji kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.
- W większości podmioty lecznicze prowadzą dokumentację kontroli wewnętrznej zgodną z wymogami obowiązującego rozporządzenia, jednakże nie zawsze dostosowaną do zakresu udzielanych świadczeń.
- W roku 2017 ustawodawca dokonał nowelizacji art. 207 Ustawy o działalności leczniczej, zgodnie z którym podmiot leczniczy, który do 31.12.2017r. nie zrealizował programu dostosowania mógł wystąpić o wydanie opinii o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów. W roku 2018 do PPIS w Raciborzu wpłynęło 7 wniosków o wydanie w/w opinii. Po przeprowadzeniu kontroli w ocenie organu niespełnienie wymagań ma nieznaczący wpływ na bezpieczeństwo pacjentów i nie stwarza to bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia.
- Współpraca pomiędzy pracownikami PIS, a członkami Zespołu Zakażeń Szpitalnych zapewniła poprawność działania w ogniskach epidemicznych, które wystąpiły na terenie Szpitala Rejonowego w Raciborzu.

- Analiza porównawcza w stosunku do lat poprzednich wskazuje, że bezpieczeństwo sanitarne w zakresie świadczenia usług medycznych mieszkańców Raciborza ulega systematycznej poprawie.
- Asortyment stosowanych preparatów dezynfekcyjnych uwzględnia specyfikę placówek, oraz zapobieganie zakażeniom krwiopochodnym. Znajomość zasad i sposobu wykonywania procesów dezynfekcji została oceniona pozytywnie.
- Zastrzeżeń nie budzą także procesy sterylizacji, postępowania z brudną bielizną i odzieżą roboczą.
- Stan sanitarny placówek udzielających świadczenia zdrowotne na terenie miasta Raciborza utrzymuje się stabilnym dobrym poziomie sanitarnym.
- Wszelkie zalecenia i sugestie ze strony tut. Stacji wykonywane są w ustalonych terminach oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

W obszarze nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej nie obserwuje się znaczących zmian zarówno w ilości obiektów jak i w standardzie ich funkcjonowania.

3. W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

- Porównując wyniki kontroli przeprowadzonych w roku 2017 i 2018 w zakładach zlokalizowanych w mieście Racibórz można stwierdzić, iż ogólny stan sanitarno-higieniczny obiektów żywieniowo-żywnościowych uległ pogorszeniu w stosunku do poprzedniego roku (w 2017 r. odsetek obiektów ocenionych, jako niezgodne z wymaganiami wynosił 0 %, natomiast w 2018 r. wyniósł 0,2 %).
- W zakładach produkcji żywności i zakładów wprowadzających do obrotu środki spożywcze ogólny stan sanitarny nie uległ zmianie (w 2017 r. i 2018 r. odsetek obiektów ocenionych, jako niezgodne z wymaganiami wyniósł 0 %).
- W przypadku zakładów żywienia zbiorowego stan sanitarny uległ pogorszeniu (w 2017 r. odsetek obiektów ocenionych, jako niezgodne z wymaganiami wynosił 0%, w 2018 r. 0,6%).
- Odsetek próbek kwestionowanych pozostaje na podobnym poziomie (w roku 2017 wynosił 3,2 %, natomiast w 2018r. – 3,3 %). W 2018 r. kwestionowanych było 13 próbek środków spożywczych oraz 1 próbka zmiotków pobrana w piekarni.
- Liczba zdyskwalifikowanych próbek zmiotków i wytrzepeków pobranych w piekarniach na terenie miasta Racibórz zdecydowanie zmalała w stosunku do roku poprzedniego (w 2017 r. zakwestionowano 83 % próbek, w 2018 r. – 16,7 % próbek).

4. W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

- Stan sanitarno-higieniczny i techniczny placówek nauczania i wychowania funkcjonujących na terenie Gminy Racibórz jest zachowany.
- Sukcesywnie modernizowana jest i powiększana nie tylko baza sportowa szkół.
- Poprawia się sytuacja w zakresie dostosowania mebli edukacyjnych (stolików/ławek i krzeseł) do zasad ergonomii. Wszystkie przedszkolaki oraz wszyscy uczniowie klas I-III objęci badaniem, w przeciwieństwie do lat ubiegłych, korzystali bowiem ze stanowisk prawidłowo dobranych do ich wzrostu.
- U prawie 1/4 uczniów klas I-VIII z 2 raciborskich szkół podstawowych waga tornistra przekraczała 15% ciężaru ciała.
- Pomimo zapewnienia we wszystkich przedszkolach warunków do utrzymania higieny jamy ustnej przez uczęszczające do nich dzieci, nadal nie wszystkie przedszkolaki szczotkują zęby po posiłku/posiłkach; liczba dzieci objętych szczotkowaniem zębów wzrasta jednak z roku na rok.
- W obiektach, w których odbywały się turnusy zarówno zimowego, jak i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży warunki sanitarno-higieniczne nie budziły zastrzeżeń.

5. W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

- Spośród nadzorowanych zakładów ponad 50% stanowią zakłady małe, zatrudniające do 10 pracowników. Liczbowa przewaga zakładów małych w powiecie raciborskim od szeregu lat ma charakter stały.
- Najpoważniejszy problem natury higienicznej w nadzorowanych zakładach pracy stanowi narażenie zawodowe na czynniki fizyczne, wśród których największą skalę zagrożenia stanowi hałas.. Najczęściej występującymi szkodliwymi czynnikami chemicznymi w zakładach pracy są tzw. dymy spawalnicze, w skład których wchodzi najczęściej: tlenek węgla, tlenki żelaza, tlenki azotu, mangan.
- W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 173 osoby, w tym: 93 osoby pracuje w narażeniu na hałas, 55 osób w narażeniu na pyły, 25 osób w narażeniu na czynniki chemiczne.
- Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących się: produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – PKD 25 – narażenie na hałas – 50 osób, pyły – 3 osoby i czynniki chemiczne – 9 osób oraz w zakładach zajmujących się produkcją metali – PKD 24 – narażenie na hałas – 27 osób i pyły – 44 osoby,
- W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników. W roku 2018 w wyniku decyzji wydanych przez PPIS w Raciborzu

warunki pracy poprawiono 459 pracownikom. Najistotniejsza poprawa warunków pracy wystąpiła w przypadku narażenia na ponadnormatywny hałas. Największy spadek liczby osób narażonych na hałas odnotowano w przedsiębiorstwach o PKD 22 - produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych - z 318 osób w 2017 r. do 10 w roku 2018

- W 2018 r. najczęściej stwierdzane nieprawidłowości podobnie jak w latach poprzednich to: brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, niewłaściwie sporządzona ocena ryzyka zawodowego odniesieniu do narażenia na hałas, drgania lub czynniki chemiczne oraz niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w tym brak właściwych pomieszczeń sanitarnych.

6. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

- Oceniając inwestycje poddawane uzgodnieniom, opiniowaniu na etapie projektowym i odbiorowym stwierdza się, iż ich standardy uległy poprawie. Inwestorzy decydują się na zastosowanie nowych technologii i rozwiązań funkcjonalnych, pozyskując tym samym fundusze unijne. Uzgadniana dokumentacja oraz przygotowywane do użytkowania obiekty były wykonywane poprawnie poprzez odpowiednie rozwiązania funkcjonalne i technologiczne, zapewnienie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych dla pracowników, większe bezpieczeństwo oraz użyte dobre materiały budowlane.
- Zadania realizowane przez Sekcję Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Raciborzu miały wpływ na poprawę stanu sanitarnego miasta, ponieważ realizując swoje ustawowe obowiązki zwracano szczególną uwagę na rozwiązania techniczne, mające na celu zabezpieczenie ludzi przed nadmiernym hałasem, zabezpieczenie ludzi i środowiska przed wpływem zanieczyszczonego powietrza atmosferycznego oraz ochrony zdrowia ludzi poprzez zastosowanie właściwych materiałów budowlanych i instalacyjnych, zagwarantowanie właściwych warunków pracy i pobytu w pomieszczeniach - właściwa funkcja i parametry pomieszczeń.

7. W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Realizacja programów zdrowotnych, akcji, kampanii informacyjno-edukacyjnych, imprez, punktów konsultacyjnych, badań zdrowotnych, szkoleń, jak również informacje przekazywane za pośrednictwem lokalnych mediów przyczyniły się m.in. do zwiększenia poziomu wiedzy uczniów, rodziców, opiekunów, kadry pedagogicznej i społeczności lokalnej oraz do wzmocnienia postaw, zachowań i nawyków prozdrowotnych.

W działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowana jest współpraca z licznymi partnerami, takimi jak: jednostki samorządu terytorialnego, placówki oświatowo-wychowawcze, zakłady opieki zdrowotnej, pielęgniarki środowiska szkolnego, lokalne media, służby mundurowe,

kluby osiedlowe, placówki sportowe i kulturalne, stowarzyszenia, miejskie, powiatowe i gminne biblioteki i inne.

Powyższe działania realizowane we współpracy z placówkami oświatowo-wychowawczymi, kulturalnymi, zakładami opieki zdrowotnej oraz samorządami lokalnymi i innymi instytucjami publicznymi zmierzały do pobudzania aktywności prozdrowotnej mieszkańców powiatu raciborskiego, ochrony zdrowia oraz do świadomego eliminowania czynników zagrażających zdrowiu.

PODSUMOWANIE

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu w 2018 r. wykonywała swoje działania zgodnie z zatwierdzonymi w „Planie zasadniczych Przedsięwzięć Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu na rok 2018 r.” kierunkami ujętymi w „Wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2018”.

Poszczególne komórki PSSE wykonały terminowo większość zamierzeń ujętych w planie. Pojedyncze zadania nie zostały wykonane lub wykonane nieterminowo z przyczyn niezależnych od PSSE w Raciborzu. Podobnie jak w poprzednich latach główną przyczyną braku lub nieterminowego wykonania było wycofanie się jednostek wyższych szczebli z niektórych działań, do udziału w których przewidywano PSSE w Raciborzu (np. odgórne wycofanie niektórych rodzajów sprawozdań, przesunięcie terminów niektórych zadań).

Wzorem lat wcześniejszych w roku 2018 realizowano zadania ponadplanowe zgodnie z ustalonymi odgórnie wytycznymi i terminami wykonania. Związane one były z aktualnymi zagrożeniami zdrowotnymi i wdrożeniem nowych regulacji prawnych.

W minionym roku szczególną uwagę poświęcono działaniom kontrolnym w zakresie:

- działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych oraz ich współpracy z PIS,
- realizacji Programu Szczepień Ochronnych i nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepień (ESDS),
- jakości wody w ramach tzw. monitoringu kontrolnego i monitoringu przeglądowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- prawidłowości postępowania z odpadami gastronomicznymi,
- naruszenia zakazu wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zamierzenia i kontrole ujęte w planach na 2018 r. i wynikające z doraźnych potrzeb wykonane zostały na satysfakcjonującym poziomie. Zadania jednostki wykonano z zachowaniem obowiązujących standardów i wymagań wdrożonego w jednostce systemu jakości.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Na podstawie informacji zgromadzonych w wyniku prowadzonych w 2018 r działań kontrolnych i kontynuowanego nadzoru stwierdzić można, iż bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców Miasta Racibórz utrzymuje się na stabilnym, zadawalającym poziomie.